

Çitlembik-1

abdullah aymaz



Çitlembik-1

abdullah aymaz

Çitlembik-1

abdullah aymaz

İstanbul - 2004



Çitlembik

ISBN: 975-8642-39-1

Yayın Numarası: 109

Bulgurlu Mah. Bağlar Cad. No:5

34696 Üsküdar/İstanbul

Tel : 0 (216) 522 11 88

Faks: 0 (216) 522 11 99

www.isikyayinlari.com

BASKI: ÇAĞLAYAN A.Ş.

Sarnıç Yolu No: 7

Tel: 0 (232) 252 20 97/98

Gaziemir/İzmir

Baskı Tarihi

Nisan - 2004

İÇİNDEKİLER

TAKDİM

Sevgili Okur,

Günümüz dünyası hızlı bir değişim geçirmekte ve âdeta insanı daha çok öğrenmeye, okumaya ve düşünmeye teşvik etmektedir.

"Çitlembik" gazeteci yazar Abdullah AYMAZ Bey'in Zaman gazetesi çocuk sayfasında E.Abdurrahman imzasıyla kaleme aldığı ve Işık Yayınları tarafından kültür hayatımıza sunulan bir kitap. Çocuklarımızın ve gençlerimizin ufuklarını açmak ve onları düşündürmek isteyen kitabımız, birbirinden bağımsız yazılardan oluşmaktadır. Yazarımız, bazen kendi hayat tecrübelerinden bazen de çevresinden esinlenerek titiz bir çalışma sonucu yazılarını bir araya toplamış.

"Çitlembik" yazılarını sıkılmadan, zevkle ve heyecanla okuyacaksınız. Aynı zamanda gülerken düşünecek, okurken eğlenecek ve sonuçta kendinize bir ders çıkaracaksınız.

"Çitlembik" yazılarında, manevî dinamiklerimiz, kültürel hayatımız ve tarihî değerlerimiz bazen nükteli, bazen de ciddî bir şekilde ele alınmış sizlerin beğenisine sunulmuştur.

İKİ İLE ÜÇ NE EDER?

Babamın, "Kafanı hayırlı şeylere yorsan olmaz mı?" şeklindeki uyarısı üzerine düşünmeye ve rakamlar arasındaki sihirli münasebetleri kurcalamaya başladım.

Bir kere bütün dünyada haftanın günleri yedi idi. Müzik dersinde dikkat ettim, notalar (do, re, mi, fa, sol, la, si) yedi tane idi. Babamın yedilerine taktığım için, hemen aklıma bu rakam gelmişti. Kafam iyi çalışıyordu. Neredeyse kendimi dünyanın yedi harikasından birisi sanacaktım.

Fakat, "Nasıl anlatalım?" isimli kitaptaki öğrenciyi hatırlayınca, benden daha cin birilerinin varlığını anladım. Onun cevaplarına dikkat eden herkes bana hak verecekti.

Müfettiş, sınıfa girince ön sırada oturan küçüğe sordu:

– İki ile üç ne eder?

Çocuk biraz durdu, sonra:

– Efendim bu, duruma göre değişir, diye cevap verdi.

Müfettiş sordu:

– O da ne demek evlâdım?

Çocuk konuşmaya başladı:

– Öyle ya efendim. Eğer 3'ten 2 çıkarsa 1 kalır. Bildiğiniz gibi Allah birdir. 3 ile 2'yi toplarsanız 5 eder. ıslâmın şartı beştir. 3 ile 2'yi çarparsak imanın 6 şartını gösterir. Eğer 2 ile 3'ü yan yana yazarsak 23 olur ki, Peygamberimiz'in 23 sene süren peygamberlik yıllarını ifade eder. Eğer önce 3'ü sonra 2'yi yan yana yazarsak 32 farz aklımıza gelir.

Müfettişi bilmem; ama ben onun aklına şaşırıp kaldım. Neredeyse sineğin yağını hesaplayacak. Bravo doğrusu... Eğer aynı sınıfta ben de olsaydım ve müfettiş de dinî bilgisi iyi olan biri olsaydı, her hâlde benim şaşkınlığıma bakıp bana: "Sen de 32 farzı anlat bakalım!" diyebilirdi. Acaba heyecanlanmadan rahat rahat "6 imanın şartı, 5 ıslâm'ın şartı, 4 abdest'in farzı, 3 guslün farzı, 2 teyemmümün farzı, 12 namazın farzı, toplam 32 eder." diye anlatabilir miydim bilemeyeceğim...

Ne yapalım bu dünyada akıl akıldan üstünmüş. Ama yine de ben derim ki: "Aklımı seveyim."

ÜÇGEN Mİ, DİKDÖRTGEN Mİ?

Babamın sohbetlerine ara sıra kulak misafiri olurum. Sizin anlayacağınız öyle derin ilmî konuşmalara değil de, ben daha çok hikâye, fıkra gibi şeylere takılırım.

Birgün yine Ali Candan diye bir arkadaşından şöyle bahsediyordu:

– Bizim ahretlik, yedek subay olarak askerliğini yapıyordu. Namazını hiç aksatmaz; ara sıra asanlara da canı sıkılırdı. Bazı inkârcılar kendisine takılıp demişler ki:

– Nedir bu, siz her gün beş defa yerlerde sürünüyorsunuz?

Ali Hoca kızmış; ama onlara akıllıca demiş ki:

– Omuzunda sadece bir yıldızı bulunan hem de yaşı bizden küçük olan bir teğmenin, “Yat!” emriyle yatıyoruz; “Sürün!” emriyle yerlerde sürünüyoruz. Öyle değil mi? Söyleyin bakalım, siz cesaret edip, “Hayır biz yatmayacağız, sürünmeyeceğiz,” diyebiliyor musunuz? Onlar demişler ki:

– Ali Hoca, biz nasıl böyle bir şey söyleyebiliriz, mümkün mü? Taşı gediğine koyma sırası bizimkine gelmiş:

– Peki öyleyse söyler misiniz, omuzunda bir yıldızı olan bir gencin emrine uyup yerlerde sürünmeyi kabul eden mantığınız, gökyüzünde binlerce yıldız sahibi olan ve hepimizi yaratan Allah'ın bize, "Namaz kılın, secde edin!" diye emretmesine karşı hangi gerekçeyle itirazda bulunabilir?" diyor. Tabi, onlar susmak zorunda kalmışlar.

Babam, ahiret kardeşi Ali amcadan bahsederken dedi ki:

Yine bir gün bizim Ali Bey, sınıfta dersini anlatıp bitirince der ki:

– Çocuklar, merak ettiğiniz bir konu var mı? Sorarsanız memnun olurum.

– Hocam bize Bermuda Şeytan Üçgeni'ni anlatır mısınız? Oradan geçen uçaklar ve gemiler enteresan şekilde düşüyorlar ve batıyorlar.

– Çocuklar! Sizin Bermuda Şeytan Üçgen'inden geçme ihtimaliniz kaçta kaç?

– Belki binde bir.

– Oradan geçen her uçak ve gemi düşmüyor ve batmıyor, sizin düşme veya batma ihtimaliniz kaçta kaç?

– Ona da binde bir diyelim.

Bakınız, bu üçgen sizi pek fazla ilgilendirmiyor. Milyonda bir bile sizin ilgi duyacağınız bir şey olmasa gerek. Ama şu gördüğünüz "Kabir Dikdörtgeni" ise hepimizi ilgilendiriyor. Binde bin

ihtimalle herkes oraya girmek mecburiyetinde. Çünkü her doğan ölür. Acaba bizi bu kadar ilgilendiren kabir ve ötesini merak etmiyoruz da niçin bize çok uzak meselelere karşı ilgi ve merak duyuyoruz.

Tabi öğrenciler şaşırıp kalıyorlar ve "Çok doğru." diyorlar.

Bu Ali amcamı çok merak ediyorum; ama karşılaşmaktan da çekiniyorum doğrusu... Çünkü benim gibi kafası karışık, aklı bir karış havada olan çocuklara kim bilir neler söyleyecek?

“HAYIR OLSUN”

Yazı yazmak bir şey değil de yazacak konu bulmak zormuş. Bu küçük yaşta yazarlığa soyunmak pek akıl kârı değilmiş ama olsun. Şimdi bazı yazarların bilgi ve haber verme yerine lüzumsuz şeylere takılıp kalmalarının hikmetini daha iyi kavrıyorum. Her neyse... Hemen kafayı çalıştırıp “Binbir Gece Masalları”na benzer, uzadıkça uzayan bir şeyler keşfetmem gerektiğini fark ettim. Onun için de babaanneme başvurmak aklıma geldi. Gidip, “Ne olur bana, evvel zaman içinde kalbur saman içinde türünden bir şeyler anlat!” diye tutturdum. Babaannem, “Artık kocaman oldun, sana hâlâ masal anlatacak değilim. Ama ne masal olsun ne de gerçek. Hisse çıkarılacak bir kıssa gibi olsun, olur mu?” dedi. Ben de “Olur” dedim. Dedi ki:

“Çok eskilerde bir çocuk mahalle mektebinde okurken, birgün hocası: **“Çocuklar eğer bir rüya görürseniz, insanlara hayır olsun demeden sakın anlatmayın.”** demiş. Öbür gün çok güzel bir rüya gören öğrencilerden birisi: **“Hocam, ben rüya gördüm.”** demiş. Hoca birgün önce öğrencilerine tavsiye ve telkin ettiği sözü unutup: “Haydi evlâdım, gördüğün rüyayı anlat bakalım!” demiş. Öğrenci kendisinden beklenmeyen bir tavırla: **“Anlatmıyorum.”** demiş. Hoca ısrar etmiş, o da direnmiş. Bunun üzerine yüzüne bir şamar vurmuş ve: **“Bu ne biçim**

saygısızlık böyle?" demiş. Öğrenci ağlayarak evinin yolunu tutmuş. Yolda babası ile karşılaşmış. Babası, ne olduğunu sorunca başından geçenleri anlatmış. Babası: **"Benim oğlum, rüyasını şimdi babasına anlatacak."** demiş. **"Hayır olsun!"** demediği için babasına da anlatmamış. Buna kızan babası da: **"Bravo hocana!"** deyip o da bir tokat indirmiş. Çocuk ağlaya ağlaya eve gelmiş. Annesi oklavayla hamur açıyormuş, oğlunun ağlayışını görünce işini bırakıp: **"Vah evlâdım ne ağlıyorsun, seni kimler dövdü?"** demiş. Öğrenci başından geçenleri anlatınca annesi: **"Benim oğlum şimdi rüyasını annesine anlatacak."** demiş. Demiş amma, **"Hayır olsun!"** demeyi akıl edememiş. Öğrenci annesine de: **"Anlatmıyorum."** demiş. Bütün ısrarlara rağmen: **"Hayır."** diye diretince, canı sıkılan annesi oklavayı çocuğun orasına burasına indirmeye başlamış. Can havliyle evden fırlayan öğrenci, padişahın yaşadığı payitahta gitmeye karar vermiş.

O zaman öğrencilere molla diyorlarmış. Bizim molla, payitahta, yani başşehre varınca önce çok sıkıntılar çekmiş.

Hikâyenin tam burasında kesip, dedim ki: **"Büyükanne, bu kadar yeter seni çok yordum, hepsini bugün anlatma ben haftaya bir daha gelirim, o zaman devam ederiz."** Aslında kendimi düşünüyordum ve birkaç hafta sürmesini istiyordum. Babaannem çok anlayışlı-

dır. Hemen: **“Peki evlâdım.”** dedi. Ne de olsa benim babaannem. Şimdi sizler kendinizi bir hafta kontrol edin bakalım. Birisi rüya anlatırken, **“Hayır olsun!”** diyecek misiniz, yoksa mollanın; hocası, babası ve annesi gibi **“Hayır olsun!”** demeyecek misiniz?

SARAYDA...

Bizim hikâyenin devamını öğrenmek için ilk fırsatta babaannemin yanına gittim ve kulaklarımı dört açarak, anlatılanları dinlemeye başladım.

- Bizim molla payitahtta epey sıkıntılar çekmiş, iyi bir medrese eğitimi alıp bir delikanlı olarak vezirin köşküne yerleştikten sonra, kısa zamanda göz doldurucu hizmetler vermeye başlamış. Birgün, olacak ya, padişah bu vezire misafir olmuş. Yemekte, daha padişah istekte bulunmadan, molla bütün sezgi gücünü kullanıp arzularını yerine getiriyormuş. Bu, padişahın çok hoşuna gitmiş. Vezir de padişahın gönlünü hoş etmek için onu saraya göndermiş. Padişah mollayı evlâdı gibi sevmiş, iltifatlar yağdırmaya başlamış. Bizimki, bunu fırsat bilerek birgün: **"Efendim ben bir rüya gördüm."** demiş. Padişah, **"Hayır olsun!"** demeden: **"Anlat da dinleyelim!"** demiş. Molla: **"Olmaz padişahım."** demiş. Padişah beklemediği bu söz karşısında, şaşırıp kalmış. Ama ne kadar ısrar etmişse de rüyayı anlattıramamış. Öfkelenerek: **"Atın bu kendini bilmezi nezarete!"** demiş. Nöbetçiler bizimkini yakaladıkları gibi, nezarete atmışlar. Sonra da unutmuşlar. Bir gün, iki gün, üç gün geçmiş, bakan eden yokmuş. Açlık canına tak etmiş. Bakmış nezaretin kapısını çok sağlam kapatmamışlar. Geceleyin

hemen yavaşça çıkıp yiyecek aramaya başlamış. Nöbetçilerin uyuklamalarından faydalanarak rahatça dolaşıyormuş. Bir odaya dalmış, bakmış prensesin odası, baş ucundaki pastaları, tatlıları büyük bir iştah ile atıştırıp açlığını bastırdıktan sonra doğruca nezarethaneye koşmuş. Biraz sonra uyanan prenses, odasına birilerinin girip yiyeceklerini, bitirdiğini fark etmiş ve: **"Nöbetçiler!"** diye bağırmış. Silahını çeken koşmuş: **"Biz o hain kim ise onu asarız keseriz."** diye bağırmaya başlamışlar.

Tam burada ben duramayıp: **"Babaanne ne olacak, zaten el elin eşeğini türkü söyleye söyleye ararmış!"** deyiverdim. Babaannem: **"Evlâdım sözümü kesme de dinle!"** deyip kaldığı yerden devam etti.

- Öbür gün geceye kadar da mollaya aç mı susuz mu olduğunu soran olmayınca, yine geceleyin uygun vakitte prensesin odasında karnına bir şeyler doldurup usulcacık nezarete dönmüş. Aynı şekilde prenses uyanınca feryat figan ve bağırıp çağırmalar olmuş. Bakmış prenses, işler hep bilinmeyene doğru gidiyor: **"En iyisi kendi işimi kendim halledeyim."** diyerek öbür gece pusuya yatmış. Bizimki, üçüncü gece de: **"Uygun vakit."** deyip prensesin pastalarının başına geçince, zaten uyanık bekleyen prenses: **"Hırsızı yakaladım!"** diye bağırmaya başlamış. Kılıcını, mızrağını, hançerini çeken nöbetçiler, zavallı mollanın üzerine hücum etmişler. Bu sefer mollanın masum hâli prensese dokunmuş. Nöbetçilere: **"Durun baka-**

lım! Niye yapmış bir soralım?" demiş. Mollanın durumunu anlayınca, ona acımış, nöbetçileri ikna edip savdıktan sonra: **"Sen yine yerine git, babamın öfkesi geçince bir çare düşünürüz. Ben sana yiyecek gönderir, ihtiyaçlarını temin ederim, merak etme."** demiş. Gerçekten prenses sözünde durarak mollaya her türlü yardımda bulunmuş.

Ben yine: **"Ne şans be!"** dedim. Babaannemin, yüzüme manalı manalı bakışından, yaşıma göre büyük bir söz söylediğimi anladım. Zaten babaannem de yorulmuştu: **"Babaanneciğim, yoruldunuz, kalanını sonra anlatırsınız."** diyerek teşekkür ettim.

AY VE GÜNEŞ

Birkaç gün sonra tekrar babaanneme koştum. Babaannem yine kaldığı yerden anlatmaya başladı. Ama benim aklım, mollanın gördüğü rüyada idi...

- Bizim molla nezarette çile çekerken, komşu devletlerden birinin kralı: **“Bakalım, bilecek misiniz bunların hangisi halis çelik?”** diyerek üç tane kılıç göndermiş. Fakat sarayda ve ülkede hiç kimse bu işin içinden çıkamamış. Prensesin aklına molla gelmiş ve babasına gidip: **“Baba, hani akıllı bir molla vardı ya, belki o bilebilir. Zavallı ne zamandan beri nezarette.”** diyerek bir taşla iki kuş vurmak istemiş. Padişahın da öfkesi geçtiği için, mollayı nezaretten çıkartıp, bu problemi çözmesini istemiş. Molla, çeşitli kimyevî maddelerle kılıçları test ettikten sonra birisinin halis çelik olduğuna karar vermiş. Kılıçlar iade edilip, halis olanı krala bildirilmiş. Gerçekten molla isabet etmiş. Bu durum sarayda mollanın itibarını artırmış.

Birkaç ay sonra aynı kral üç at göndermiş ve: **“Bunlardan hangisinin küheylân olduğunu, eğer o molla bilirse ona büyük mükâfat vereceğim.”** demiş. Önce bu iş üzerinde çalışan

o günün uzmanları birbirine benzeyen bu atların hangisinin küheylân olduğunu ayırt edememişler. Molla ise uzun ve derin bir hendek kazdırtmış, içine elleri kürekli insanlar yerleştirip: **“Tam buradan atlar geçerken kürekleri havaya kaldıracak, atları ürküteceksiniz.”** demiş. Öbür taraftan atlar hendeğe doğru koşturmaya başlamış. Atlar tam hendeğin yanına gelince hendekten yükselen kürekleri gören iki at ürküp geri kaçmış ama bir tanesi hiç aldırış etmeden küreklerin üzerinden atlayıp geçmiş. Molla: **“ışte küheylân bu!”** demiş.

Komşu krala durum bildirilince: **“Doğru... Bildi... Ben sözümde duruyor ve mükâfat olarak kızımı ona veriyorum.”** demiş. Bunu bizim padişah duyunca: **“Ben de kızımı veriyorum.”** demiş. Prenslere lâyık birer düğünle, bizimkini evlendirmişler.

Bir sabah, molla abdest alırken prenseslerden birisi ibrikle abdest suyu dökmüş, öbürü havlu tutmuş. Molla gülmeye başlamış: **“Niçin gülüyorsun?”** diye sıkıştırmışlar. Molla: **“Ben bir rüya görmüştüm!”** demiş. Onlar da: **“Hayır olsun!”** demişler. O da: **“Bu rüya yüzünden başıma gelmedik kalmadı. Şimdi size anlatayım: rüyamda Güneş bir tarafımdan, Ay da öbür tarafımdan gelip koltuk altlarımdan önüme geldiler!”** demiş. Bunun üzerine birisi: **“Ben Güneş’im!”** öbürü de: **“Ben Ay’ım!”** demiş. Böylece rüyanın tabiri de yapıl-

mış. ışte Abdurrahman'ım sen, sen ol, sakın rüyanı: **"Hayır olsun!"** demeyenlere anlatma emi.

Babaannem, sözlerini burada bitirdi ama ben prenseslerden hangisinin ay, hangisinin güneş, olduğunu öğrenmek istedim. Bana, "Baştan da dediğim gibi, kıssa hisse içindir, sana ne lâzım teferruat." dedi ve ilâve etti: "Sen kafanı prenseslere hiç takma, senin daha yaş, iş, boy pos problemlerin var." diyerek bir şeyler anlatmak istedi ama son sözlerinden hiç bir şey çıkaramadım. Her hâlde anlamam için boyum, kilom da elverişli değil. Neyse o anda o meseleleri kafamdan atıp, teşekkürlerimi arz edip elini öptüm. Babaannem de bana çok dua etti. Eğer babam duysa eminim beni kıskanır. Zaten ben babaannemin babası Hacı Yusuf'a benzermişim. Onun için beni çok sever. Tabi bunları diğer kardeşlerimin duymasını asla istemem. Ne olur ne olmaz, bir peygamberin çocukları bile, kardeşlerini kıskanmış. Ama bana sorarsanız, Hacı Yusuf dedemden çok, Hz Yakub'un evlâdı Hz. Yusuf'a benzemeyi isterdim...

MERKEBİN GÖLGESİ DE KİRALIK MI?

Komşumuz İbrahim ağabeye gittim. Hoş beşten sonra dedim ki: "Bu insanların hâline şaşıyorum. Ciddî meselelerden çok, tuhaf ve gülünç olaylara dikkat ediyorlar. İnsanların bir kısmı açlıktan kırılıyor, acele yardım yapılması, bütün insanlığın bu işe eğilmesi ve ciddiye alması lâzım, ama kocaman bir dünya, sosyetenin, film yıldızlarının ve meşhurların dedikodularına kulak kesilmiş durumda. Acaba eskiden de insanlar böyle miydi? Yoksa bu, günümüzün vurdumduymazlığı mı?"

İbrahim ağabey, benden böyle beklenmedik bir şey duyunca, önce ellerini gözlüklerine götürüp şöyle bir düşündükten sonra, "Ben tarihe, bilhassa eski Yunan Tarihine, meraklıyımdır, elime geçenleri hep okudum sayılır. Bu konuda fıkra ve hikâyelerden de epeyce okumuşumdur..." diye başladı. Aslında anlatacağı şeyleri hatırlamak için vakte ihtiyacı vardı. Böyle bir girişle zaman kazanıyordu. Yüzünden okuduğum kadarıyla anlatacağını bulmuştu. Kendinden emin şekilde konuya girdi. Her hâlde bir kitapta okudukları gözünün

önüne gelmişti. Çünkü düzgün şekilde aktarıyordu. “Eski çağlarda, bir dönem Atina’da devletin durumu tehlikeye düşer. Hatipler, bilginler, filozoflar halkı uyarmaya çalışır, heyecanlı konuşmalar yaparlar ama onları kimse dinlemez. Buna çok canı sıkılan meşhur düşünür Solon kürsüye çıkar ve: “Biliyor musunuz ülkemizde garip olaylar oluyor. Geçen gün iki vatandaş münakaşa ediyordu. Birisi: ‘ Ben sana merkebimi kiraladımsa, öyle sıcağında gölgesinde otur diye vermedim. O zaman ayrıca gölgelendiğin için de kira ödemen gerekir.’ diyordu.” Öbürü de: “Öyle şey olur mu? Bir de onun için para ödemem diye tutturmuştu.” dedi ve kürsüden indi. Bu sefer bütün halk, “Solon, sonra ne oldu? Gel sonunu anlat da bizi meraktan çatlatma!” diye bağırıp çağırmaya başladı. Bunun üzerine tekrar kürsüye gelen Solon: “Yazıklar olsun size! Devlet elden gidiyor, memleket batıyor. Tehlike çanlarına kulak vermiyorsunuz. ilim adamlarını dinlemiyorsunuz da, heyecanla benim eşek hikâyemin sonunun ne olduğunu soruyorsunuz.” dedi.

MEĞER MATEMATİK DERSİYLE NELER ANLATILABİLİRMİŞ

Bir akşam babamla eğitim öğretim hakkında konuştuk.

Babam bu konuda dedi ki:

"Öğretim önemlidir ama eğitimin bizim özümüze ve kökümüze uygun olması lâzım. Evet matematikte bile ahlâk geçerlidir. Şimdi hesap yaptırıyorsun. ışte sütçü Ahmet Efendi satacağı 7 kilo sütün içine 3 kilo su karıştırınca ne kadar kâr eder, diye öğrencilere problem çözdürmeye başlarsan, o körpe beyinlere o yaşta sahtekârlığı aşılamış olursun. Öyle değil mi?" Ben de: "Doğru" diye tasdik ettim. Ama bundan sonra bazı problemler sormaya başladı. Mecburen çözecektim. Dedi ki:

"Batılı bilim adamı Galile, Dünya'nın yuvarlak olduğunu 1610 yılında söylemişti. Halbuki ıbn-i Rüşd Dünya'nın yuvarlak olduğunu ondan çok seneler önce söylemişti. Haydi tarihini söyle bakalım? Ama ben onu biliyordum. Kendisi: "Haydi söyleyeyim. ıbn-i Rüşd bu gerçeği tam 890 yılında söylemişti. Hesapla bakalım Galile'den kaç sene önce ifade etmişti?" dedi. Hemen hesapla-

dım. Ama okuyucu kardeşlerimin problemi çözmeleri için neticeyi yazmayacağım. Bu kolay sorudan bir aferin aldım.

Aferin almak hoşuma gitti: “Baba bir tane daha sor!” dedim. Dedi ki: “Tarladan kaldırdığı buğdaylardan onda birini zekât olarak vermesi gereken bir çiftçi 3.250.000 kilogram buğdayın ne kadarını zekâta ayıracaktır? Ayrıca bu ayırdığı miktarı 25 yoksula dağıtınca, her bir yoksula ne kadar buğday düşecektir?” Bu da kolayıma geldi. İki operasyonla işi bitirdim. İnşallah arkadaşlarım da bu problemi çözerler.

Bu sefer babam: “Beş vakit namazda kaç rekât var? Kaç tane de secde var? Bil bakalım!” dedi. Ben hiç düşünmeden, parmak hesabına bile lüzum görmeden, “40 rekât ve 80 secde var.” dedim. Babam şaşırmıştı. Babama şunu sormadan edemedim: “Baba sizinle biz matematik dersi mi, yoksa din dersi mi yapmış olduk?” Bu soruma şöyle cevap verdi:

“Oğlum biliyorsun ben din bilgisi öğretmeni idim. Hem de toplama, bölme ve çıkarma problemlerini yaptıktan sonra aradaki meselenin dini olmasının ne zararı var? Süte su katma hesabı mı istiyordun yoksa?”

GÜZEL BEYLERİ NASIL YAPMIŞ?

Babamın bize en çok bahsettiği kişilerden biri de Ahmet Fevzi Kul'dur. Onun kendisine mahsus bir konuşma şekli ve anlatma tarzı varmış. Babamın ifadesiyle, "Ondan sonracığıma," diye bir başladı mı, bazen bir sayfa uzunluğunda düzgün cümleler kurarmış. ışte o merhum, bir gün trenle Aydın'dan Ortaklar'a doğru geliyormuş. Ortaokul öğrencileri de okullarından dağılmış trenle gidiyorlarmış. Bakmış ki, defter ve kitapların üzerinde çiçekler ve mücevher gibi kar şekilleri var: **"Bu güzel şeyleri kim yapmış böyle?"** diye sormuş. Öğrenciler de: **"Amca, tabiat, tabiat!..."** demişler. Ahmet Fevzi Kul ise: **"O, tabiat dediğimiz şey ne kadar akıllı imiş."** demiş. Onlar: **"Amca hiç tabiatın aklı mı olurmuş?"** deyince: **"Peki hem aklı yok hem de bu kadar güzel şeyleri nasıl yapabiliyor? Bir düşünseniz ya..."** demiş.

Yine bir gün otobüsle şehirler arası yolculuk yapıyor. O zamanlar, bir ara mikrofonu ele alıp bir şeyler söylemek âdetmiş. Yolculardan birisi demiş ki:

– Ben şarkı türkü söylemesini bilmem. Size bir şey söyleyeyim mi? Bazıları dünyanın ilâhî bir

kudret tarafından yaratıldığını söylerler. Hâlbuki o, Güneş'ten kopmuştur. Otobüste bulunan Ahmet Fevzi Kul, oturduğu yerden: **"Peki beyim ya Güneş nereden kopmuştur?"** diye sorunca adam, somurtup kalmış. Ahmet Fevzi Kul: **"Güneş, Dünya ve bütün sistemler büyük bir ahenkle bir ilim ve plân dahilinde hareket ediyorlar. Elbette ilâhî bir kudret tarafından yaratılmışlardır."** demiş.

Ahmet Fevzi Kul, birgün göz hastalıkları uzmanı bir doktora gitmiş. Bakmış ki, her taraf göz hakkında yazılmış kitaplarla dolu. Ona bir ders vermek için:

– Bu kadar çok kitabınız olduğuna göre çok değişik konulara ilgi duyduğunuz anlaşılıyor. Doktor, demiş ki:

-Bu kitapların hepsi de göz hastalıkları ile ilgilidir. Bunun üzerine Ahmet Fevzi Kul: **"Yani bunların hepsi sırf gözün tamiri için mi yazılmış. Kim bilir gözün yaradılışı ne derece harikadır!... Allah'ın büyüklüğüne bakınız."** demiş.

ANAHTAR BİR RÜYA

Bir seferinde çok saygı duyduğum muhterem bir nine bize gelmişti. Çok çile çekmiş tam bir Anadolu kadını idi. Sorularıma cevap veriyordu... Gözlerini derinlere dikip konuşmaya başlayınca artık soru sormadım:

"Allah'ım bana güzel ve gürbüz bir evlât vermişti. Dedesinin sakalından tutsa gözünden yaş getirirdi. Daha on aylık iken su testisini kucağına yıkar akan suyun lıkırtılarından kahkahalar atardı. Ama her yerde, dükkânlarda, köy odalarında ondan bahsediliyordu. Başına bir şey gelmesinden korkuyordum."

Bu yaşlı kadın sözünün burasına gelince bir koyunun kuzusunu yoklaması gibi daha doğrusu dertli baba Hz. Yakub'un Yusuf'un kokusunu içine çekmesi gibi iç çektikten sonra dedi ki: "Her hâlde nazar değdi ve çocuk bir gecede anîden vefat etti. Hüseyin'imin ölümü bana çok dokunmuştu. Kendimi ibadete vermiştim. Bir gün rüyamda atlara binmişiz, gelin çıkartacakmışız. Bizim köyde gelinler ata bindirilir. Erkek tarafının yengeleri de

atlara biner, geline eşlik ederlerdi. Buna yengelik denirdi. Ben vakit geçer, namazım kalır diye atımı bağlayıp köyümüzün camisine girdim. Şadırvandan abdest alıyordum. Caminin içi ağzına kadar cemaatle doluydu. Namaz biter de erkekler çıkar namahremler görür endişesiyle alelacele abdestimi aldım ve sol taraftaki kapıdan çıktım. Bir de baktım ki, orada apayrı bir dünya var. Çok parlak ve güzel başka bir bina karşımda duruyor. Orada da bir cemaat var. Fakat az, Hz. Ali imam olmuş. Hz. İsa da ona uymuş. Bizim köyden tanıdığım bazı insanlar da uymuşlar. Hemen arkadan ben de uydum. Bu güzel rüyayı unutmam mümkün değil. Ama ne demekti ve ne manaya geliyordu, bilmiyorum. Her hâlde oğlum Hüseyin'in vefatından sonra dünyanın ve her şeyin fâniliğine tam inanıp kendimi sadece ve sadece Allah'a vermemin bir mükâfatıydı."

Ben bu rüyayı dinledikten sonra manasını merak ederek babama sordum. O da bana Şualar kitabından bir yer okuyarak izah etmeye çalıştı: "İsevî ruhanîler, Hz. İsa'nın dininin hakikatini İslâmiyet'in hakikatiyle kuvvetlendirerek inkâr fikrini dağıtacak ve dinsizliği öldürecekler. Hatta Hadis-i Şerifte, 'Hz. ısa Aleyhisselam gelir. Hz. Mehdi'ye namazda uyar, tâbi olur.' diye bu rivayeti bu ittifaka ve Kur'an hakikatlerinin önderliğine ve liderliğine işaret eder."

Belki bir gün ben de bu gerçeği tam manası ile anlarım.

EVRİM TEORİSİ

Bir ara kafama evrim meselesi takıldı. Öyle ilmî meseleleri araştıracak ve işin derinliğini anlayacak durumda değilim; ama binlerce senedir kuyruğu kesilen köpeklerin artık belli bir tarihten sonra kuyruksuz doğmaya başlamadıklarına ve Hz. Âdem'den bu yana sünnet olan, Hz. Musa'nın ve Peygamberimizin (s.a.s.) de tuttuğu bu yolda devam eden insanların çocuklarının artık toptan sünnetli doğmaları gerekmesine rağmen hâlâ böyle bir şeyin gerçekleşmemesine bakarak bu teorinin saçma olduğuna kanaat getirdim.

Gelin ben size birkaç gerçek hikâye anlatayım:

Profesör, canlıların geçirdiği evrimi anlatıyordu. Öğrencilerden birisi: "Hocam, atın bir parmağının yok olup evrimleşmesi için kaç sene gerekiyor?" dedi. Hoca: "Beş bin sene." dedi. Öğrenci: "Bütün parmakları için kaç sene?" diye sorunca: "Yirmi beş bin sene." dedi. Öğrenci, canlı türlerinin ne kadar olduğunu sorunca profesör: "İki milyondan fazla." diye cevaplandırdı. Öğren-

ci: “Hocam, şimdi bir atın sadece parmaklarının düşüp tek tırnaklı olması için yirmi beş bin sene geçmesi gerektiğine göre, iki milyon türün evriminin gerçekleşmesi için, dünyanın değil, kâinatın bile ömrü yetmez. Siz bize masal anlatıyorsunuz.” diyerek gerçeği noktalar.

İkinci gerçek hikâye de şöyle:

Yine bir profesör, dinazorların **“otoburluk”** tan **“etoburluk”**a nasıl geçiş yaptıklarını anlatıyor ve evrim teorisini izaha çalışıyordu. Kesin bir gerçek gibi meseleyi şöyle anlatıyordu: “Dinazorlar, otla beslenirlerdi. Fakat birgün bunlardan birisi kalçasından yaralandı. Diğer dinazorlar kan kokusuna koşuştular. Önce yalamaya başladılar. Sonra hoşlanınca, dişleyip yemeye başladılar. ışte böylece “etoburluk” dönemi başladı. Öğrencilerden birisi: “Çok kesin bir ifadeyle anlattığınıza göre, acaba bu hâdise olurken, başında mı bulunuyordunuz?” dedi. Profesör: “Ne demek istiyorsun?” diye çıkışınca öğrenci: “İlmin belli metodları olduğunu sizden öğreniyoruz. Yani bu olay gözlem yapılarak mı tespit edilmiş, yoksa film veya fotoğraflarla mı?” dedi. Profesör: “Binlerce sene evvel olmuş bir olay, nasıl gözlem veya film yahut fotoğraflarla tespit edilmiş olabilir ki?” deyince öğrenci: “Öyleyse böyle saçmalıkları, siz bize sanki bilimsel bir şeymiş gibi nasıl telkin edebiliyorsunuz hocam?” dedi.

Doğru söze ne denir?

EN ÖNEMLİ TARAFI

Salihli'de eczacılık yapan Mahmut amcanın nişan töreninde kayın pederinin anlattığı bir hatırayı nakletmek istiyorum; ama biliyorum ki, babam, "Eczacı Mahmut'un düğününde sen henüz doğmamıştın, bunları nereden bulup yazıyorsun?" diye itiraz edecek. Gerçi ben Nasrettin Hoca'nın, "Ben babamın sünnet olduğunu biliyorum!" diye iddia eden oğlu gibi aklı bir karış havada olan çocuklardan değilim. Yanlış da anlaşılmasın: "Ben o nişanda oradaydım." diye iddia etmiyorum. Unutmuş olabilir; ama anlatacağım bu hatırayı, nakleden babamın kendisi. Her neyse önemli olan, aktaracak olduğum şeylerin doğruluğu.

Kayın peder Mehmet bey otobüsle Salihli'den Ankara'ya gidiyordu. Koltuk arkadaşı günümüzün bilgisiz gençlerinden biri idi ve ıslık çalıyordu: "Şimdi bu genci bazı gerçeklerden nasıl haberdar edebilirim." diye plân yapıyordu. ışte içine bir şey doğmuştu:

– Delikanlı hiç düşündün mü bu otobüsün en önemli yeri neresidir?

– Düşünmeye ne gerek var, motorudur amca...

– Yok canım...

– Nasıl yok?

Bu konuşmalara arkadan önden katılanlar oldu:

– Niye tekerlekleri olmasın?

– Benzini unutuyorsunuz. Kışta kıyamette yollarda kaldığımız günler geride kaldı tabi.

Mehmet Bey, yüksek sesle bir teklifte bulundu:

– Bunun çaresini ben şimdi buldum. Gidip fabrikasından, yani bu otobüsü yapanlardan sorabiliriz. Hiç olmazsa, bir mektup yazıp öğrenebiliriz.

– Çok doğru...

– Elbette yapanlar daha iyi bilirler.

Konuşma kesilmişti; ama biraz sonra Mehmet Bey yanındaki gence başka bir soru sordu:

– Peki, insanın en önemli tarafı neresi?

– Beyni.

– Kalbi olmasın?

– Olabilir.

Bu sefer yine otobüsün her tarafından konuşmalar gelmeye başladı.

– Midesini unutuyorsunuz.

– Bence gözleri...

– Dilimiz olmasa ne konuşabiliriz ne de yiyeceklerden zevk alabiliriz...

Konuşmalar uzarken, Mehmet Bey ikinci teklifini ileri sürdü:

– Arabayı yapanına sormak aklınıza geliyor da, insanı yaratan niçin aklınıza gelmiyor? İnsanın gerçek durumunu, hayattaki gayesini öğrenmek için Yaradan'ına yönelip, O'nun gönderdiği son Elçisi'ne ve son Kitabı'na müracaat etsek olmaz mı?

– Elbette olur. Fakat niçin aklımıza ilk defa bu düşünce gelmedi acaba?

AĞZIMIZLA KULAĞIMIZ ARASINDAKİ MESAFE

Hareketlerin sözlerden daha önemli olduğunu bir sohbete kulak misafiri olduğumda öğrendim: “Kendi yapmadığınız şeyleri, yapmaları için insanlara niçin söylüyorsunuz?” sözünün önemini de kavramış oldum.

Bir vaiz cemaate bağıra çağıra, çocuklarını niçin iyi yetiştirmediklerini sorarak, evlâtlarını ihmallerinin cezasının hem dünyada hem ahirette çok şiddetli olacağını anlatıyormuş. Şehrin kabadayısı da mescidin kapısının yanında oturmuş vaazı dinliyormuş. Birdenbire ayağa kalkmış ve bulunduğu yerden vaizin bulunduğu kürsüye doğru aradaki mesafeyi karışlamaya başlamış. Cemaatin şaşkın bakışları arasında: “76 karış oldu.” demiş. Sonra devam etmiş: “Hocam, sen konuşuyor ve güzel şeyler söylüyorsun. Bunlara kimsenin söyleyeceği bir şey yok. Fakat bu cemaat biliyor ki, sen de çocuklarına sahip çıkmıyorsun. Şimdi ben düşündüm: İnsanın ağzı ile kulağı arasında bir karıştan az bir mesafe var. Ama sizinle benim aramda 76 karış olduğunu gördüm. Şimdi, bir karış mesa-

feye tesir etmeyen sözler, hiç 76 karış uzakta bulunan birine etki eder mi?”

Ben de düşündüm, gerçekten külhanbeye hak vermemek mümkün değildi. Ama sohbete katılanlardan birisi: “Şimdi vaiz efendi ne yapsın. Elbette ki o, çocuklarının iyi olması için gayret gösteriyordur. Fakat çocuklar işte bu toplumda yaşıyor. Sokaklar, televizyon kanallarının yayınları ortada, eğitimimiz ortada... Çocuklar üzerinde kendisinden daha çok başkalarının etkisi söz konusu. Madem ‘Ağaçlar, ağaç içinde büyür.’ diyoruz. Arzu ettiğimiz temizlikte ve dürüstlükte gençlerin yetişmesini istiyorsak, o güzeller tek kişinin yapacağı şeyler değildir.” dedi. Düşündüm, bu sözlerin sahibi de haklı. Gerçi ben de bu hâlimle, herkese hak veren Nasreddin Hoca’ya döndüm; ama neme lâzım, haklıya haklı demek gerekiyor.

AKTÖR KÖPEK NİÇİN İŞİNDEN OLDU?

Yaramazlık yapan öğrencisinin kulağını çekeceğine veya onu tek ayak üstüne dikeceğine bu afacanı ağır ceza mahkemesine veren öğretmenin hâline benzer bir olayla karşılaştım. Gazetelerin verdiği habere göre, dramatik bir sahneyi komediye çeviren aktör köpek, işinden oldu. Broadway'de sahnelenen "Dr. Jakyl ve Mr. Hyde" oyununda, ıssız bir Londra sokağında geçen gerilim dolu bir sahnede rolü bulunan aktör köpek, boş sahneyi sessizce geçeceği yerde, kuyruğunu yakalamak için kendi etrafında fırıl fırıl dönerek geçince korkudan kanları donması gereken seyirciler kahkaha krizine tutuldular. Bu duruma çok sinirlenen oyunun yönetmeni Robin Philps derhâl aktör köpek B. J.'nin işine son verdi. Böylece aktör köpek, Limuzin'le gelip gitmekten ve bol mama yemekten mahrum kaldı. Oyunun prodüktörü ise: "O muhteşem bir köpek, fazla şahsiyet sahibi." dedi. Halbuki köpek Türkiye'de olsaydı, daha da meşhur olur, taltif görür ve maaşına zam aldığı gibi başka yerlere transfer teklifiyle karşılaşırdı. Demek ki, o çok çağdaş zannedilen ülkelerden bile,

bizim ülkemiz hayvan hakları konusunda daha ileri... Aferin bize...

Şimdi şu olaya bakıp akıllı geçinen Avrupalıların, zannedildiği gibi pek de öyle olmadıklarını anlıyorum. Şimdi bu bir kere insan değil, köpek. Her zaman böyle bir şey yapabilir, yani sürpriz değil. Acaba hiç araştırdın mı ki, bu hayvan niye kuyruğunu yakalamak için fırıl fırıl dönüyordu? Belki kaşınıyordu, belki bir haşarat musallat olmuştu. Yok eğer: "Öyle de olsa biz onu çok iyi eğittik böyle şey olmaz. O hinliğinden bilerek yaptı." diyorsan, o zaman bir sanatkâr olarak onun tam sahnenin o anında, hayvanî dehasını kullanıp, zaten hayat şartlarının getirdiği sıkıntılardan bunalıp gerilim içinde bulunan insanı bir de biz gerilim ve bunalımla mahvetmeyelim diye böyle bir şey yaptığını niye aklınıza getirmiyorsunuz? Eğer bu durum Türkiye'de yaşansaydı köpek alkışlara boğulurdu.

Nevzat Ayvacı amcamın anlattığı bir hikâye vardır çok hoşuma gider. Adamın birisi kedisini çok iyi bir şekilde eğitmiş. Kedi misafirler gelince çay tepsisini alıp çay dağıtıyormuş. Birgün muziplerden birisi yakaladığı bir fareyi gizlice getirmiş. Kedi çay tepsisini alıp tam servis yaparken fareyi salıvermiş. Kedi fareyi görünce tepsiyi bir tarafa atıp farenin peşinden koşmaya başlamış...

Şimdi sen onu istediğin kadar eğit, kedilikten çıkaramazsın ki. Huylu huyundan hiç vazgeçer mi?

Not: Allah'a binlerce şükrediyorum ki, babam, annem ve öğretmenlerim bana Robin Philips gibi davranmıyor, bilakis afacanlıklarıma çoğu zaman gülüp geçiyorlar. Yoksa öyleleri, benim gibileri açlığa bile mahkûm ederler. Zaten omurgalarım sayılacak kadar zayıf olduğum için Zinnur amcam bana çiroz diyor. O zaman iyice felâket olurdu...

İNSAN MADDÎ ÖLÇÜLERLE DEĞERLENDİRİLEBİLİR Mİ?

Avrupa gençliğinin sesi "Genç Arkadaş" dergisi elime geçmişti. Üçüncü sayısının 34. sayfası çok hoşuma gitti. Bazı alıntılar yapmak istiyorum.

"FIKIR... FIKIR..." köşesindeki şu cümle tam bana göre: "Bir akıllı olup bütün dünyanın derdini düşüneceğine, bir deli ol bütün dünya senin derdini düşünsün." Fakat benim gibi sivri akıllılar çok az olduğuna göre acaba bu cümlede büyük çoğunluğun hukukuna bir tecavüz yok mu?

İkinci bir cümle:

"Ey Edip Adana'da pide ye. Bu cümle tersinden okununca şöyle oluyor: ey edip ad'anadA pideE yE." Gerçekten yıldızlara taş atmakla işe başlayan yani boş işler yapanlar için çok güzel bir eğlence; ama bizim dışımızdaki büyük çoğunluğa ne ifade ediyor anlayamadım.

"İNSANLAR ve RAKAMLAR" köşesinde şunlar yazılı:

75 yıl yaşayan bir insan, hayatında, toplam 50 ton yemek yiyor. 40 ton su içiyor. 130 bin kilo-

metre yol yürüyor. 90 milyon kelime konuşuyor. 18 yıl ayakta duruyor. 25 bin beygir gücü enerji harcıyor. 300 ton ağırlık kaldırıyor. 105 gün suda kalıyor. 20 ton ter çıkarıyor. 26 yıl uyuyor.

İnsanın maddî değerine gelince: Bir insanda 7 kalıp sabun yapacak kadar yağ, orta boy bir çivi yapacak kadar demir, bir kahve fincanını dolduracak kadar şeker, küçük bir tavuk kümesini badanalayacak kadar kireç, 200 kibrit yapacak kadar fosfor, ufak bir top atacak kadar bakır potasyum var. Ama Herbert J. Müller diyor ki: "ınsanın birtakım kimyevî elementlerden oluştuğunu söylemek, onu gübre olarak kullanmayı düşünenleri tatmin edecek bir tariftir."

Gerçekten güzel bir değerlendirme...

Bilindiği gibi bir sanat eserinde, maddesi ile sanatının değeri ayrı ayrı şeyler ifade eder. Bazen ikisi de eşit, bazen madde değerli, bazen de sanat değerli olur. Altın üzerine işlenen bir sanat, eğer maddesini geçememişse, altın maddesi öne çıkmış olur. Ama bazen küçük bir demir parçasına öyle bir nakış vurulur ki, demir maddesinin çok az bir değeri olduğu halde üzerindeki şaheser sanatı bin kat fazla bir kıymet ifade eder. Bu bakımdan fil ve manda gibi hayvanlar, balina gibi balıklar insandan daha büyük bir maddî cüsseye sahip olsalar bile hem din hem de fen, insanın en yüce bir yaratık olduğunu hiç çekinmeden kâinata ilan eder.

HACI YUSUF

Küçüklüğümden beri annemin ve babamın bana, "Hacı Yusuf!" diye hitap etmelerine bir anlam veremiyordum. Şimdi hemen bazı malûm amcalarım, "Sanki bir iki satır yazı yazmakla büyümüş de 'Şimdi küçüklüğümde' diye tutturmuş." demeye başladıklarını ve manalı manalı gülümsediklerini görür gibi oluyorum. Olsun... Ama söyleyin ben derdimi nasıl anlatayım? Yani ben hâlâ yıldızlara taş atan yaramaz çocuk muyum? Bundan sonra da öyle mi kalacağım?...

Her neyse yazıma devam edeyim. Ben de bu Hacı Yusuf ismi üzerinde bir araştırma yaptım ve bana niçin böyle dediklerini anlmaya çalıştım. Hacı Yusuf babaannemin babası, yani babamın dedesi, oluyormuş. Benim gibi afacanmış; ama "Afacan" soyadını amca oğullarına kaptırmış. Yine de "Yaman" soyadını yakalamış. Tabi göz açıklığından dolayı askerde kendisini jandarma yapmışlar. Askerden sonra da o genç yaşında kendisini köyde muhtar seçmişler. Birgün bakmış tahsildar gelmiş, baharda köylüden vergi toplamak istiyor. Halbuki normalde, sonbaharda gelmesi gerekiyormuş. Çünkü köylü harmanını kaldıracak ve eline o zaman para geçecek. Ama her ne hik-

metse tahsildar elini çabuk tutuyor. Yaşını çok küçük bulduğu muhtar Yusuf da: "Sen herkesin koyununu, davarını muhtarlığın ahırına toplayıp kilitle... Vergisini verenin hayvanını bırakırsın." diyor. Sözünün üstüne kimsenin fikir beyan etmesini de istemiyor. Muhtar dediğini yapıyor. Bir yandan da köylülere: "Sakın hayvanları çıkartmak için gelmeyin, ben tahsildara yapacağımı biliyorum. Siz işi bana bırakın." tenbihatında bulunuyor. Tahsildar bir bekliyor gelen yok, iki bekliyor gelen yok. Cami kapısına dikilip halkı çağırıyor, dinleyen yok. Muhtara: "Salıver gitsinler!" diyor. O da: "Ölen kaybolan olursa ne olacak? Sen git sahiplerini birer birer bul, ellerine teslim et. Ben zaten raporumu hazırlıyorum, vilâyete bildireceğim ve seni işinden attıracağım. Bu millete yaptığın zulüm yeter!" diyor. Tahsildar, nihayet muhtarın hatırını kıramayacağı yaşlı başlı saygın kimseleri yalvar yakar getiriyor da işin içinden sıyrılıyor.

DENİZE ALTIN ATAN MAYMUN

Babam ABD gezisinden döndü. Belki en çok sevinen ben oldum. Çünkü birçok hediyelerin yanında bilhassa New Jersey'den Zinnur amcamın gönderdiği iltifatlar ve çikolatalar bir harikaydı. Bu iltifat ve ikramların, hikmetini tam bilemedim. Bu gidişle zannediyorum, "Park street"in ismi değiştirilip, "Yıldızlara Taş Atan Çocuk Sokağı" olacak. Şimdi tevazuya gerek yok. ısterseniz Levent Kırca amcama bir gönderme yapıp: "olacak o kadar" diyeyim.

Aslında ben bu taş atma yaramazlıklarımdan hiç memnun değilim; ama geçen gün duyduğum bir hikâyedeki denize altın atan maymunun yaramazlıklarına bakıp kendi hâlime şükrettim.

Adamın biri sefere çıkmış. Gemi ile yolculuk ederken, bütün servetini içine doldurduğu büyükçe bir altın torbasını hiç elinden bırakmaz, hatta güvertede uyurken başının altına yastık olarak koyarmış.

Aynı geminin birinci kamarasında yolculuk eden zengin birinin de şaklabanlık yapan bir maymunu varmış. Maymun ara sıra güverte yolcularının arasına da inerek türlü oyunlarla herkesi güldürürmüş. Bu maymun bir aralık uyumakta

olan yolcunun başının altından, altın torbasını kaptığı gibi pruva direğinin tepesine çıkmış. Adam telâşla uyanmış. Torbayı maymunun elinde ve maymunu da direğin tepesinde görünce bağırıp çağırmaya, dövünüp çırpınmaya başlamış. Maymun torbanın ağzını bir güzel açmış. Bir altını denize, bir altını da aşağıdaki sahibine atmaya başlamış. Altınlar denize atıldıkça torba sahibi saçını başını yolarak feryat ediyormuş. Bütün güverte yolcuları direğin dibinde toplanmış. Ne yaptılarsa maymunu aşağıya indirememişler. Kalabalık arasında olgun bir adam, torba sahibinin yanına sokulmuş ve sormuş:

– Sen ne iş yapardın?

– İstanbul'da sütçü idim.

– Peki sattığın sütlere su katar mıydın?

– Yarı yarıya katardım.

– Öyle ise ne yaygara ediyorsun. Maymun Allah tarafından bu işe memur edilmiş bir yaratık. Terkos suyunun parasını denize atıyor. Sütlerin helâl parasını da sana atıyor. Kazancında SU KAÇAĞI olan bir insanın hâli budur işte, demiş.

ÖNCE AKLIMIZ KESMELİ

Okullar kapanırken, gördüm ki; bir kısım benim gibi aklı bir karış havada gezen arkadaşlar, geçen bir ders yılının değerlendirmesini yapmadan, hakkından gelemedikleri dersler için: **“Nasıl olsa beceremiyoruz.”** deyip kendilerini tatilin keyfine ve tembelliğine salıverdiler.

Bunlar zannediyorum, derslerden gözü korkan arkadaşlar. Halbuki akılları kesse ki: “Ben bu dersi yaparım; herkes gibi ben de üstesinden gelirim.” diyecek, dikkatle üzerine eğilip, varsa işin püf noktaları, hemen onları kavramanın yollarını keşfederek, problemi halledeceklerdir.

İnsanın gözü bir kere korkmayagörsün, kendisi zekâ bakımından dâhi bile olsa artık beceriksiz duruma düşmeye mahkûm olur.

Herkesin tanıdığı meşhur İbn-i Sina, aslında on yaşında Kur’an-ı ezberlemesine ve on sekiz yaşına kadar devrinin bütün bilimlerini okuyup öğrenmesine rağmen, öğrenim hayatının ilk günlerinde matematik derslerini pek kavrayamıyordu. Sanki bu derse bir türlü akıl erdiremeyeceğini düşünüyordu.

Bir gün kırda gezerken bir kuyu gördü. Kuyunun ağzında mermerden oyulmuş, çember şeklinde bir bilezik vardı. Küçük İbn-i Sina, kuyu ağzının büyüklüğüne göre yapılmış ve konulmuş olan bu taşa dikkatle baktı. Mermer bileziğin iç tarafları, kova ipinin sürtünmesiyle sanki oluk oluk oyulmuş ve kesilmiş gibi idi. Kovanın bağlı bulunduğu urgan, kuyu dibine her iniş ve çıkışta bu mermere sürte sürte onu aşındırmış ve mermerde derin oluklar meydana getirmişti.

İbn-i Sina o zaman çocuk yaşta idi, fakat bu olay ona çok tesir etmişti. Derin derin düşündü ve şöyle dedi: **"Urgan gibi yumuşak bir cisim nasıl oluyor da mermer gibi en sert ve çetin bir taşı böyle kesiyordu. Demek ki, herhangi bir işte azimli olmak gayret sarf etmek, sabır, sebat ve direniş göstermek başarının temelidir. Urgan nasıl mermeri kesmişse aklım da matematik derslerini aynı şekilde ve zaman harcayarak kesebilir."** dedi ve o günden sonra matematik derslerine büyük bir sebat ve dikkatle sarıldı. Sonunda da başarılı oldu.

Bu güzel sonuç hepimiz için de mümkün olabilir.

PALAVRA DEĞİL SÖZ

Galiba bana babamdan geçti; bugünlerde bazı kelimelerin hikâyelerini okumak benim için bir hobi oldu. Bunlardan birkaç örnek vereyim: Panik: “Pan”, Yunan mitolojisinin gözde karakterlerinden biridir. Pan gece-gündüz, kırlarda bayırlarda, atlaya zıplaya dolaşıyordu. Bakayı da çok sever, yoldan geçenlerin önüne ansızın çıkmaya bayılırdı. Böylece umulmayan bir anda kaval çalarak önüne çıkan Pan’ı gören yolcu da ister istemez panikliyordu. Çünkü elleri ve vücudu insanınki gibi olan **Pan’ın;** mitolojiye göre ayakları, kulakları ve kafası keçininki gibiymiş.

Aslına bakarsanız biraz bizim demokrasiye benziyormuş. Birilerinin kızmayacağını bilsem şöyle diyecektim: “Mübarek demokrasimiz dünyadaki hiçbir standarda uymuyor. Hem de Pan gibi sürpriz olarak ne zaman, nerede ve hangi kılıkta karşımıza çıkacak hiç bilemiyor, onun için de çoğu zaman paniğe kapılıyoruz.”

“Şamar oğlanı”nın İngilizcesi “whipping boy” dur. Avrupa’da devrin âdetlerine göre her prens, her saray mensubu, her asilzâde çocuğu

okula bir yaşıtı ile gidiyormuş. Bu yaşıt öğrenci halktan oluyormuş. “Asil” öğrenci bir hata işlediği zaman, sopayı veya şamarı onun yerine yaşıtı olan halk çocuğu yiyormuş.

Gerçekten o zaman daha adilâne bir durum varmış diyeceğim. Çünkü hiç olmazsa asillerin yerine, halktan sadece asiller sayısınca küçük bir grup onların hatalarının cezasını çekiyormuş. Şimdi ise zannediyorum bütün halk ceza çekiyor... Biraz bir şeyler yazacaktım, ama fazla ileri gittim gibi geldi. Ne olur ne olmaz. Bana, **“Burnunu başka işlere sokuyorsun.”** diyebilirler.

“Fiyasko” İtalyanca bir kelimedir, “başarısızlık” manasına gelir. Aslında “fiyasko”nun tam karşılığı “şişe” dir. Eski çağlarda Venedik’te şişe işçileri, şişede en ufak bir hata olduğu zaman, onu alelâde bir şişe olarak kullanılması için kenara koyuyorlardı. Böylece, meselâ “güzel” olacak bir “vazo” fiyasko ile sonuçlanıyordu.

Ben ise yazılarımda böyle bir fiyasko yaşamak istemem.

Söz mü söz. Fakat ıspanyolca “söz”ün karşılığı “palavra...”

Sakın yanlış anlamayın, ben onu Türkçe karşılığı olarak değil, ıspanyolca karşılığı olarak düşünüyorum.

ÇAMLARI BENİM GİBİ DEVİRMEYİNCE

Babama heveslenerek yazı yazmaya başladım. Başladım ama kazın ayağı öyle zannettiğim gibi değilmiş. Aslında yazılar yayına çıkmadan evvel devirdiğim çamlardan haberim yok. Çünkü elhamdülillâh onları düzeltip yerlerine dikecekler var. Ya olmasaydı veya her şey bitip düzeltme imkânı kalmasaydı ne olurdu hâlim. Beni bu derin düşüncelere sevk eden, **Rıza Zelyut**'un köşesinde yazdığı bir hikâye...

"Dinleyin hikâyeyi: Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde iken, (Kesmiş olmayayım ama, bu gidişattan, işin doğrusu bu mesele hikâyeden çok masala benziyor. R.Z. amcam beni affettsin E.A.) padişahın doktoru bir gün evine kıymetli hediyelerle döner. Bu armağanların ve paraların sebebini oğlu sorunca, doktor der ki: "Evlâdım padişahımızın hafif rahatsızlık çektiğini söyleyip beni çağırdılar. Padişahımızın yanına gidince onun nabzını tuttum, idrarına baktım ve dedim ki: 'Sultanım siz badem yemişsiniz. Bademin hazmı zordur. Onun için rahatsızlaşmışsınız.' Padişah bu teşhisimden çok memnun olup beni hediyelere boğdu. Tabibin oğlu bunun üzerine biraz düşünür ve ba-

basına bir teklifte bulunur: Babacığım, ben de senden tıbbı öğrendim sayılır. Senin sık sık padişahın huzuruna çıkman kıymetini azaltır. Arada sırada ben de padişahımıza hizmet edeyim. Bu konuda aracı ol. Doktor, oğlunun bu teklifini babalık duygusu ile kabul eder ve onu saraya aldırır. Birgün padişah hafif rahatsızlanınca oğul tabibi çağırırlar. Oğul, padişahın huzurunda varıp saygıyla eğildikten sonra padişahın nabzını tutar ve şöyle der: 'Efendim siz eşek eti yemişsiniz.' Bu sözü duyan padişah çok sinirlenir: 'Vay bu bilgisiz ve dangalak oğlanı hekim diye niye getirdiniz? insan eşek eti yer mi? Aklı başında olan bu sözü söyler mi? Vay, atın şu edepsizi karşımdan!' Padişahın öfkesinden titreyen saray görevlileri turfanda hekimi söve döve saraydan atarlar. Bizimki ezile büzüle eve döner. Suratından düşen bin parçadır. Olanları dinleyen yaşlı hekim:

– Ey oğlum o teşhisi neye göre yaptın?

– Sabah saraya giderken kapı önünde vahşî bir eşek palanı gördüm. Padişahın hasta olduğunu duyunca da, her hâlde o palanın vurulduğu eşeği padişaha yedirmişlerdir diye düşündüm.

Allah insanı hiç bu doktor geçinen çocuğun durumuna düşürmesin. Yazarlık işinden olmak bir şey değil de, **ta Amerika'ya kadar dayanan okuyucu kitlem içinde bilhassa bazıları var ki, bana dünyayı dar ederler. Başka gezegenlere kaçacak imkânım da yok. Olsa bile**

zaten tosladığım yıldızlara düşmanlığım var.

KİM
O DURUMA DÜŞMEK İSTER?

Babamın eski notları arasından kendime epeyce malzeme çıkardım. Zaman zaman bunları sizlere aktarmaya çalışacağım. Bunlardan birisi merhum **Hacı Kemal Erimez** amcamdan dinlediğim gerçek bir olay.

İncirliovalı **Hafız Behabettin Hoca,** aslında fakir bir ailenin çocuğu iken, hafızlığını bitirmiş, dini öğrenimini tamamlamış ve İncirliova'da zengin bir ailenin tek çocukları olan bir kızla evlenmiş. Hoş sohbet ve çok dürüst olan Behabettin Hoca'ya hanımı, ailesinden kalan bütün bağ ve bahçelerin kullanma yetkisini resmen vermiş. Zamanla kaza genişlemiş. Hoca bir anda en zenginler arasına girmiş; ama onun çok yüce bir hizmeti varmış. Allah, o güzel kulunun kalbinin dünyaya meyletmesini arzu buyurmasa gerektir ki, bir gece hoca bir rüya görür.

Mahşer meydanında herkes hesap vermektedir; ama hesap vermek çok zordur. Orta yerde ateşten kıpkırmızı hâle gelmiş bir sac durmakta-

dır. Sırası gelen sıcak sacın üzerine çıkıp bütün mal ve mülkünün hesabını vermektedir. Hiç malı mülkü olmayan fakirler: **“Peynir, ekmek; don, gömlek”** deyip atlayıp geçerken zenginler, çok zor durumlar yaşamaktadır. Hele haram horların, ıstırabı ve feryadı dayanılacak gibi değildir.

Sıra yavaş yavaş bizim hocaya gelmektedir. O: **“Bu mallar, benim değil, hanımıma ait…”** diyecektir; ama bir türlü hanımını bulamamaktadır. Kan ter içinde çabalayıp dururken tam sıra kendisine gelince hoca uyanır ve hanımını yakaladığı gibi: “ışte her şey bunun!” diye bağırmaya başlar. Uyanan hanımı şaşkın vaziyette: **“Hoca, sen delirdin mi? Ne yapıyorsun? Kendine gel!”** diye uyarmaya çalışır; ama hoca ancak çeyrek saatte kendisine gelebilir.

Hayatta iseler Cenab–ı Hak, Behabettin Hocamıza ve hanımına hayırlı ve uzun ömürler versin; ama gerçekten bizlerin bu rüyadan alacağımız çok büyük ibretler olsa gerek...

“ASLINA HU NESLİNE HU”

Güzel bir hikâye okudum, sizlere aktarmak istiyorum. Geçmişte bir zaman, günümüzde olduğu gibi, toplumun problemleri kat kat katmerlenir ve içinden çıkılmaz bir hâl alır. Zamanın hükümdarına, “Bu durumdan bizi ancak Hızır kurtarır.”derler. Tellâl bağırtılır: “Kim Hızır’ı 40 günde bulursa, 50 bin altın alacak!” diye. Dokuz çocuklu yaşlı bir adam: “Ben bulup getiririm.” der. Kendisine altınlar verilir. Adam memleketine döner, paraları harcar. 40 gün biter. Herkesle helâlleşen adam hükümdarın huzuruna çıkar. Hızır’ı getiremediği için, vezirlerden birisi: “Padişahım bu haddini bilmezin kellesini uçuralım. Vücudunu ibret için parçalayıp sokak başlarına asalım.”der. ıkinci vezir: “Bu ceza yetmez, kazanda kaynatalım, her parçası pişsin.”der. Üçüncü vezir ise: “Efendim bu fakir köylü cahillik etmiş. Sizin şanınıza af yakışır. Siz size yakışanı yapınız.”diye ricada bulunur. Bu arada bir çocuk da, vezirler konuştukça: “Aslına hu nesline hu” (Yani aslı ne ise nesli de odur) der. O sırada dikkatini çeken çocuğa hükümdar: “Sen kimsin ve ne demek istiyorsun?”

diye sorar. Çocuk: “Hükümdarım, birinci konuşan vezirinizin babası kasaptı. Aslına çektiği için zavallı ihtiyarı parçalamak istedi. İkincisinin babası aşçı idi, o da pişirilmesini istedi. Üçüncü vezirin de ataları evliya insanlardı. İnsanlara hiç kötülük yapmamış hatta hep affetmişlerdi. Onun için o da aslına uygun bir nesil olarak merhamet ve af talebinde bulundu. Sen, işte böyle, kökü ve kendisi temiz olanlarla çalış, öbürlerini de huzurundan uzaklaştır. Bana gelince, ben de beklediğiniz Hızır’ım demiş ve birden kaybolmuş. Hükümdar, Hızır’ın dediğini yapmış. Gerçekten ülke huzura kavuşmuş.

DÜNYA - AHİRET DENGESİ

İnsanlar bir türlü aşırılıklardan kurtulamıyorlar. Hatta, Halife Harun Reşid'in kardeşi olduğu söylenen Behlül Dânâ'dan şöyle naklederler: "Behlül, bir gün sarayın avlusunda uzun ve kalın bir kalasın bir ucuna gitmiş tutup kaldırmış. Sonra öbür ucuna gitmiş yine tutup kaldırmış. Sonra tam ortasından kavrayıp kaldırmak istemiş; ama bir türlü başarılı olamamış. Bütün gayretleri boşa gitmiş. Pencereden olayı seyreden Harun Reşid, Behlül'ü huzuruna çağırmış ve: 'Sen saatlerce orada ne uğraşıp duruyordun? O koca kalası kaldıramayacağın belli. Ne diye vaktini boş yere harcadın?' diye sormuş. Behlül: "Bu kalasın bir ucu dünya, öbür ucu ahiret olsa, ben teker teker uçlarından kaldırabilir miyim? diye düşündüm. Sonra bakalım, hem dünyayı hem ahireti beraber kaldırabilir miyim, dedim; ama ne yaptımsa hakkından gelemedim." demiş.

Harun Reşid dersini almış ve: "Aslında sen beni kastediyorsun, beni irşad ediyorsun. Bilirim

sen zaten boş bir şey yapmazsın." demiş. Doğru olmasına doğru; ama insan sahabeler gibi manen çok güçlü olsa her hâlde kaldırır gibi geliyor bana... Birilerinin: "Çiroz Abdurrahman, senin böyle bir şeye nereden gücün yetecek?" dediklerini işitiyor gibiyim. Fakat, **Gönül Yar'da** (yani gerçek sevgili olan Allah'ta), el kârda (ticarette, dünya için çalışmada) diye bir dengeden bahsedenler: **"Dünyayı kesben değil, kalben terk etmek lâzımdır." derler.** Yani elin dünyada çalışırken, gönlün dünyaya değil Allah'a bağlı olmalıdır. Ben çiroz olsam da bunu gerçekleştirebilecek, yaman pehlivanlar çıkabilir. Neden olmasın?

ESKİ ÇORAPLAR BİLE...

İslâmiyet'te, insanın vasiyetini yazıp her an ölecekmiş gibi ahirete hazırlıklı bulunması tavsiye ediliyor. Bazı değerli amcalarımın: "Sen hangi farzları yerine getiriyorsun ki, şimdi kalkmış bir sünnetin yerine getirilmesi konusunda yazıyorsun? Sen acaba kovaladığın kedilerin, taşladığın köpeklerin hakkını ödeyebilecek misin? Kırdığın camların, tekmeyle delik deşik ettiğin kalın kâğıtlı A.B.D evlerinin kapılarının hakkını ödedin mi ki şimdi çok ince meselelere dalıp dervişlik ayaklarına yatıyorsun?" dediklerini işitiyor gibiyim. Varsın söylesinler, ben kusurlarımı biliyorum. Kusursuz kul olmaz. Kıyamet kopmadığına göre tövbe kapısı açıktır. Görüyorsunuz, itirazlara cevap vermekten bir türlü konuya geçemiyorum. Her neyse...

Bir zamanlar çok zengin bir adam, şöyle bir vasiyette bulunmuş: "Ben ölüp yıkanınca, şu eski çoraplarımı ayağıma geçirin. Benim için çok önemli. Ben, mutlaka bunlarla gömülmek istiyo-

rum. Göreyim sizi bakalım, bu çok önemli vasiyetimi yerine getirebilecek misiniz?”

Vakti saati gelince her ölümlü gibi o zengin de vefat eder. Cenazesi yıkandıktan sonra, oğulları iki eski çorabı alıp getirirler ve: “Hocam, babamızın vasiyeti var, şu eski çorapları, babamızın ayaklarına giydireceğiz.” derler. Cenazeyi yıkayan hocaefendi, bu istekleri kabul etmez. Israrlarını da reddeder. Bu sefer müftüye çıkarlar. O da: “Dinimizde böyle bir şey olmaz.” diyerek kesip atar.

Onlar da ister istemez, babalarının bu önemli vasiyetinden vazgeçmek zorunda kalırlar. Cenazeyi kabre defnedip evlerine dönünce komşularından birisi, elinde bir mektupla gelir ve: **“Babanız, vefatından önce bana böyle bir mektup vermiş.”** ve **“Bunu oğullarım benim cenazemi gömüp eve dönünce kendilerine verirsin, demişti.”** der. Oğullar, merakla babalarının mektubunu açar ve ahiretten gelen bir mesaj gibi okumaya başlarlar: **“Evlâtlarım, işte gördünüz ki o kadar zenginliğime rağmen dünyadan, bir çift eski çorabımı bile kabrime götüremedim. Kefenin cebi yok. Aklınızı başınıza alın... Ne yapacaksanız hayatta iken ahirete göndermeniz gerekenleri ihmal etmeden gönderin. Aldanmakta fayda yok.”** Bu mektup onlar için çok tesirli bir ders olur. ınşallah, benim afacan ruhum da bir şeyler almıştır.

ÖLÜMLÜ DÜNYA GEÇİNİP GİDİYORUZ

Bazı arkadaşlarım benimle dalga geçiyor ve: “İşin iş, babadan harçlık, akrabalardan el öpmeler sonrası maddî destek...” diyorlar. Ben de onlara ibretli bir hikâye ile cevap veriyor, böylece esas kimin işinin iş olduğunu onlara öğretmeye çalışıyorum:

İki üç arkadaş, bir yaz günü hoşça vakit geçirmek için bir su kenarına giderler. Su kenarı boyunca gezinirken, derenin içinde bir adam görürler. Adam suyun içindedir. Pantolonu dizlerine kadar sıvanmıştır. Elinde bir şeyler örmektedir. Sallayıp durduğu başının üstünde ses çıkaran bir çıngırak mevcuttur. Adamın sırtında bir yayık vardır, onu çalkalamaktadır. Ağzıyla da bir şeyler mırıldanmaktadır. Selâm verip sorarlar: “Kolay gelsin, derenin içinde böyle ne yapıyorsun?” A-

dam: " Köyün camisinin halıları kirlenmiş, onları yıkıyorum. Birkaç kuruş verirler de şu ölümlü dünyada geçinir gideriz." der: "Peki" derler: "Bu başının üstünde sallanıp duran çıngırak nedir?" Der ki: "O mu? Bizim komşunun bakla tarlası, derenin bitişiğinde, ben oraya konan kargaları bu çıngırakla kovalıyorum. Her hâlde bize birkaç teneke bakla gelir. İşte ölümlü dünyada geçinir gideriz." Meraklılar bu sefer: "Ya elindeki nedir?" O da: "Komşunun oğlu askere gitmişti. Mektup yazıp bir kazak istemiş. Ben de örmesini biliyorum. Boş duracağıma ona bir kazak örerim, üç beş kuruş da oradan gelir, ölümlü dünyada geçinir gideriz." der. Derler ki: "Sırtındaki yayığı sormaya gerek yok, onu anladık ama senin ağzın da hiç boş durmuyor, bir şeyler mırıldanıyorsun, acaba ne okuyorsun?" Adam: "Ben Kur'an okumasını bilirim. Yasin suresi ezberimdedir. Geçenlerde bir komşunun dedesi ölmüştü. Benden Yasin okuyup sevabını onun ruhuna bağışlamamı söylemişlerdi. Ben de burada boş duracağıma onu okuyayım, demiştim. Her hâlde onlar da bunun altında kalmaz bizi görürler. Ne yapalım işte şu ölümlü dünyada geçinip gideriz." der.

Her hâlde bu hikâyeyi okuyunca benim hâlime acıyanlar bile çıkabilir. Ne yapalım işte bu fâni dünyada biz de böyle geçinip gidiyoruz.

SENİ DE ATTA'YA GÖTÜRÜRLER

Filmleri izleye izleye uzmanlaşan bir arkadaşım: "Ben her şeyin püf noktasını kavradım. Hayatta öyle işler yapacağım ki hiç kimse bir ipucu bulamayacak ve beni asla yakalayamayacak. Her defasında bir fırıldak çevirip kurtulmayı başaracağım." dedi. Ona dedim ki: "Senin gibi fırıldakçı birisi varmış. Her zaman da bir yolunu bulup kurtulurmuş." Bir gün rüyasında kendisine: **"Artık saklanamayacaksın. Azrail'in elinden kurtuluş yok...**" demişler. O da düşünmüş taşınmış bir çare bulmuş. Kendi kendine: **"Giderim inşaatımın başına, çocuk numarası yapar evcilik oynarım. Beni çocuk diye kimse tanımaz!"** demiş. Tam inşaatının bulunduğu yerdeki kumlarla oynamaya başlamış ki, arkasında birisi belirmiş ve: **"Sen burada ne yapıyorsun?"** diye sormuş. O da: **"İşte gördüğün gibi evcilik**

oynuyorum. Peki öyleyse çocuk!" demiş: **"Gel benimle... Haydi attaya gideceğiz!"** Meğer gelen Azrail imiş... Ona: "Şimdi dersini aldın mı? Allah'ın mülkünden nereye kaçacaksın?" dedim. İnşallah dersini almıştır.

BEN ARTIK AKILDANE FALAN DEĞİLİM

Eksik olmasın bazı okuyucularım ve yakınlarım bana, "Aferin akıllı çocuk... Çok akıllısın maşallah... Sen bir akıldanesin..." gibi sözler söylüyor ve benim gururumu okşuyorlar, bu da benim hoşuma gidiyor. İşin doğrusu her ne kadar "Estağfurullah!" falan desem de içimden, "Vay be... Ben neymişim be!" gibi şeyler diyorum. ışte böyle yine bir gün içim kıpır kıpır iken, Abdurrahim Karakoç amcamın **"Akıldanenin kafası"** başlıklı yazısını okudum; işte o zaman akıldanenin ne menem şey olduğunu öğrendim. ıisterseniz size aktarayım:

Eski zamanlarda her köyün bir **"Akıldane"**si olurmuş. Çözümü zor meselelerde akıldane ne karar verirse ona itibar edilirmiş.

Köyün birinde bir değirmen taşını manda kağnısına yüklemişler değirmene götürecekler. Yol engebeli. Öyle bir yere varmışlar ki, 45 derece meyilli, kağnının çok ağır olan taşla o yokuştan inmesi mümkün değil. Taşı götürenler düşünmüşler, bir yol bulamamışlar. Birisi demiş: **"Gidip akıldaneyi çağıralım."** Gitmiş köyden akıldaneyi getirmişler. Akıldane bir yokuşa bakmış, bir taşa bakmış ve: "İndirin taşı kağnıdan!"

emrini vermiş. Taş kağnıdan inmiş ve daire şeklindeki değirmen taşı yokuşun başına dikilmiş. Akıldane kafasını taşın deliğine sokmuş: "Yavaş yavaş itin!" demiş. Akıldanenin buyurduğu gibi taşı yavaş yavaş yokuş aşağı itmişler. Taş hızlandıkça hızlanmış, gide gide 3500 metre aşağıdaki düzlükte durmuş. Taş sahipleri, birbirlerine: **"Yahu akıldanelik böyle yerde belli oluyor. Bak ne güzel indirdi taşı."** diye sevinmişler. Aşağı vardıklarında bakmışlar akıldanenin başı yok. Değirmen taşı döndükçe başın bedenden koptuğunu anlayamamışlar. Bu sefer de: **"Akıldanenin başı var mıydı yok muydu?"** tartışmasına tutuşmuşlar.

Yoldan geçen bir yolcu görmüş ve sormuş; izah etmişler. Yolcu: **"Bilse bilse annesi bilir. Gidin ona sorun."** tavsiyesinde bulunmuş. Köye dönüp akıldanenin annesini bulmuşlar ve sormuşlar: "Nine, senin oğlunun başı var mıydı, yok muydu?" Kadın: **"Vallahi evlâtlarım hiç dikkat etmedim. Ancak tarhana çorbası içerken sakalının oynadığını hatırlıyorum."** Hikâye burada bitiyor. Tabi ben bunları okuduktan sonra artık kendime hiç akıldane dedirtir miyim? Hele hele annemi hiç o durumlara düşürtür müyüm?

HİÇ AŞAĞI KALIR MIYIZ?

Bazen kendimi herkesten akıllı zannederdim. Ne zaman ki, Murat Birsel amcamın, "izlenimler" köşesinden "Kaplan Kürk" fıkrasını okudum, o zaman boyumun ölçüsünü aldım. Fıkra şöyle: "New York 5. caddede kürkçü dükkânında bir kadın, on binlerce dolarlık bir kürk için pazarlık ediyor. Kaplan derisi bir manto. Sonuçta zengin kadın astronomik fiyatı kendine göre uygun bir hâle getiriyor ve kürkü satın alıyor. Kürk paketlenirken, kadın son bir soru soruyor:

– Yağmurda bozulmaz değil mi buruşmaz yani?

– Satıcı:

– Rica ederim hanımefendi, hiçbir şey olmaz. Bugüne kadar yağmur altında dolaşıp da şemsiye taşıyan bir tek kaplana rastlanmamıştır. Güvenebilirsiniz...

Doğru söze ne denilir.

Fakat biz de bu hususta daha ileri fırıldakçıların olduğunu hatırladım. Şöyle ki:

Birgün Nasreddin Hoca eşeğini yularından çekerek dalgın dalgın giderken iki açıkgöz bir oyun düşünmüşler. Birisi bir meselesi varmış gibi

Nasreddin Hoca'yı lâfa tutup meşgul etmeye başlamış, öbürü de eşeğin yularını çözüp kendi boynuna dolamış. Uzun bir yolculuktan sonra bir dönemeçte, hoca ile konuşan açıkgöz, teşekkür edip ayrılmış. Daha doğrusu, doğruca eşeği alıp götürmüş. Hoca bir süre daha dalgın dalgın giderken, arkadaki yürümemek için direnince hoca: "Bre hayvan niye yürümüyorsun?" diye arkasına bakınca yulara bağlı adamla göz göze gelmiş. Açıkgöz adam hemen ağlama numarası yapıp: "Hocam, ben bir zaman anneme isyan etmiştim o da bana beddua etmişti. O yüzden ben eşek olmuştum. Şimdi her hâlde annem beni affetti ki ben yine eski hâlime döndüm. Sen de Allah rızası için salıver de gideyim!" demiş. Hoca da: "Hadi bakalım, bir daha annene isyan etme" diyerek salıvermiş. Tabi birkaç gün sonra ihtiyaç olmuş. Hoca ne yapsın, pazara merkep satın almaya gitmiş. Bir de bakmış ki kendi eşeği de satılığa çıkarılanlar arasındadır. Hemen onun yanına varmış ve kulağına eğilerek: "Yine mi annene asi oldun da bu hâllere düştün?" demiş.

KEDİ DİLİ VE “ABDURRAHİM”

Sağ olsun Ayşe Arman teyzem: “Evet, gerçek... kediler de konuşur, hem de kendi dillerinde!” diye bir yazı başlatmış... Alexandra Sellers tarafından kaleme alınan “Konuşan Kedi” (Cat Spoken) adlı kitaptan bahsetmiş... Kendi kendime: “Ben bile bu yaşımda kedilerin dilleri hakkında bilgi sahibiyim.” dedim... Hafızamı yoklayarak, eski bilgilerimi gözden geçirmeye başladım.

Evet artık size anlatabilirim. Tabi dinlediklerimi naklediyorum: “1981’de bir grup arkadaş taksi ile İzmir’den Kayseri’ye gidiyoruz. Afyon – Konya arasında mola verdik. Hem ihtiyaç giderecek hem de bir şeyler yiyecektik. Baktık orası içkili bir yer. Yani bize göre değil. Bir arkadaşımız, arkadaşlarımızı, daha uygun bir yere gidelim diye çağırmaya gitti. Ben de arabanın başında bekliyordum. Lokantadan, büyükçe ve güzel bir kedi süzüldü. Benim aklıma Bediüzzaman Hazretleri’nin ‘Ya Rahim’ çeken, ismi de ‘Abdurrahim’ kalan kedisi geldi. Ben de o kediye bir lâf attım. ‘Sen de Ya Rahim’ çekiyor musun? Yoksa buralarda boş boş geziyor musun, dedim. Fakat ‘Rahim’ ismini tekrarlıyorum. Kedi geldi ayaklarıma sürtünmeye başladı. Bunu gören sahibi veya sahiple-

rinden birisi, her hâlde kediyi kaçıracağımı zannetti kediyi tutup götürmek için davrandı. Ama kedi kaçtı. Adam gitti, kedi tekrar geldi. Adam yine dönüp tutmak istedi ama yine kaçtı. Sonra artık kedi ortada görünmedi. Biz de arkadaşları toplamak ve bir an önce başka bir yere gitmek için yol üstü lokantasından ayrıldık. Az sonra bir de baktık ki, kedi arabanın içinde. Ama ben hâlâ onun arabaya nasıl girdiğine hayret ederim. Tabi başkasının kedisi olduğu için içimizden bir şeyler koparmış gibi onu arabadan çıkarmak zorunda kaldık. 'Bunların arasında kalıp da ne olacak.' diyenlere kulak asamazdım. Ama bu hâdiseyi hiç unutmadım.

Şimdi diyeceksiniz ki: "Sen bunları nereden biliyorsun?" Evet ben 1981'de daha doğmamıştım; ama babam bize bazen böyle hatıralarını da anlatır...

MÜFETTİŞİN BÖYLESİ

Övünmek gibi olmasın ama biraz memleketimden bahsedeceğim; fakat lâfı başkaları üzerinden harcayarak. Düğün dernek pek beni ilgilendirmiyor; bu sefer bütün akrabalarım bir araya geldiği için hoşuma gitti. Tabi kendime yazacak malzeme çıktığı için de... Hatıralar, sohbetler gırla...

Büyük dayım, yani babamın dayısı anlatıyor: "Yeni müfettiş olmuştum. İlk defa teftişe gidiyorum. Sene 1962... Bayiden bir Bule dergisi almıştım... Şoför hacı imiş. Sohbete başladık. Dergiden dinî konular aktarmaya başladım. Bana: "Müfettiş bey, siz nereliydiniz?" dedi. Ben Kütahya deyince: "Oralar erenler evliyalar yatağı." dedi. Bir köye vardık, nisanın başında çocukları salıvermişler. Müdüre bağırıp çağırdım: "Öğretmenleri topla geliyorum." diyerek camiye gittim. Namazdan sonra okula yöneldim; ama muhtar yolumu kesip: "Müfettiş bey bize gidip yemek yemeden olmaz," diye tutturdu: "Millet bana ne der?" diye yalvarıyordu. Baktım olmayacak: "Ama hiç bir hazırlık istemem; ne varsa sadece onu yiyeceğiz." deyip peşine düştüm. Ama arkamızda bir uğultu. Camiden çıkan bütün köylüler peşimizden geliyor. Eve

girdik, millet dışarıda bekliyor: "Muhtar! Bu nedir?" dedim. Yemin etti: "Bilmiyorum, gidip bir öğreneyim." dedi. Geldi: "Bu müfteftiş evliya gibi adam, elini öpmek istiyoruz!" diyorlar dedi: "Yahu ben cahil günahkâr bir insanım; bu nereden çıktı?" dedim. Şoföre: "Aynen böyle söyle ve onları dağıt!" dedim. O hiç oralı olmadı. Meğer yaygarayı yapan o imiş: "Aman bu müfettiş Kütahyalı. Zaten evliya ocağı diye duymuştum. Adam yol boyu dinî şeyler okuyarak geldi. Öğretmenleri, müdürleri vazifenizi tam yapmıyorsunuz, diye azarladı. Ezanı duyunca camiye koştu. Bu müfettiş evliya, evliya!..." diye peşine takmış. Baktım kurtuluş yok: "Gelsinler; sıra ile, birer birer tokalaşalım." dedim. Ellerime, sanki mübarek bir şeye dokunur gibi dokunuyorlardı..."

Tabi bu baba tarafım. Hiç anne tarafımdan, Mevlana torunluğumdan söz etmiyorum. Fazla ileri gidersem belki nazar değer... Ne olur, ne olmaz.

“KAYMAKAM, SEN BOŞUNA OKUMUŞSUN”

Çok sevdiğim babaannem bana kendi babasının ismini takmış hep “Hacı Yusuf” der. Beni cesur ve pratik zekâya sahip bu büyük dedeme benzetmeleri elbette boşuna değil... Kendimi fazla övmek istemediğim için işin o tarafında durmadan Hacı Yusuf’un yeni duyduğum bir işini anlatacağım.

Meşhur Gediz depreminden sonra o yörede boş arazilere deprem evleri yapmaya karar verirler. Zamanın Emet kaymakamı yanına karakol komutanını da alarak gelir ve kendine göre bir plan yaparak; birçok köylünün, bu arada Hacı Yusuf’un da tarlasına bina yapılmak üzere işaretler koydurur ve kazıklar çaktırır. Millet korkusundan sesini çıkarmaz; fakat Hacı Yusuf böyle bir haksızlığa tahammül edemez ve gidip kazıkları söker atar. Ondan cesaret alanlar da aynı şeyi yapar. Kaymakam bunu duyunca komutanı yine yanına alarak köylüleri dayaktan geçirir. Onlar suçu Hacı Yusuf’un üstüne atarlar. Fakat o, köy dışındadır. Gelince hemen oraya gitmek ister, pek çok insan: “Aman gitme!” diye yalvarır; ama hiç kimseyi dinlemez. Bakar ki adamlar sopalarını sallayarak

kendisini bekliyorlar, hemen: “Kimmiş bu kaymakam?” der. Kaymakam: “Benim” deyince sorar: “Sen kaç sene okudun?” Kaymakam: “20 sene” deyince: “Sen hiçbir şey öğrenememişsin. Yazık, yazık! Sen ki, vatandaşın hakkını koruyacak görevlisin, gelmiş bizlere sormadan tapulu tarlalarımıza kazık çakmışsın ve insanları dövmüşsün. Okulda size, cumhuriyet, öğretmediler mi? Ama bunları ben sana öğretecek ve iflahını keseceğim. Sen kendini ne zannediyorsun bakalım? Müfettiş ve doktor oğullarıma da haber verdim, onlar da buraya geliyorlar.” der. Kaymakam çevresindekilere: “Bunun gerçekten öyle iki oğlu var mı?” diye sorar: “Evet var.” cevabını alınca, burnu düşer: “Ne yapalım, başka yer yoktu.” der. Hacı Yusuf: “Gel peşimden!” diyerek boş alanları gösterir ve tarlaları bu mütecavizin elinden kurtarır. Allah rahmet eylesin.

BEN HANGİ LİSTEDEYİM ACABA?

Babam, çok hoşuna gitmiş olacak ki, Murat Ak amcamın sohbette anlattıklarını tekrarlıyor ve şöyle diyordu:

- Halife Harun Reşit, zamanın mürşit ve âlimi Süfyan-ı Sevri'ye bir mektup yazarak kendisine iltifatta bulunuyor ve nasihatler vermesini, irşad ve ikazlarda bulunmasını istiyordu. Mektubu cübbesinin ucuyla tutan Süfyan-ı Sevri halifeye ağır bir mektup yazdı, hem de gönderilen mektubun arkasına. İfadeleri sertti ve Harun Reşid'e gözyaşı döktürecek derecede irşad edici ve tesirliydi... Halife her namazdan sonra mektubu çıkarıp okuyor ve muhasebesini yapıyordu. Birgün bir dostu ziyaretine geldi ve: "Dehşetli bir rüya gördüm... Sırat kurulmuştu... Tanıdığım kişilerden bazıları onun üstünden geçerken yalpalayıp ateşe düşüyorlardı. Birden seni gördüm düşüyordun " dedi. Harun Reşid bayılma raddesindeydi: "Ama" dedi adam: " Bir kâğıt parçası uçup geldi ve seni düşüp mahvolmaktan kurtardı. Ey Halife nedir onun sır ve hikmeti?" dedi. Mesele anlaşılmıştı.

Babam devamla: "Murat kardeşimiz; en tehlikeli durumda elimizden tutacak bir kâğıt parça-

sında bizim de ismimiz bulunmalı... Bunun için gayret göstermeliyiz diyor ki, çok doğru.” dedi.

Ben de kendi kendime düşündüm. Bu kadar yaramazlık ve sakarlıktan sonra benim ismimi acaba hangi listeye kaydederler? Ama, Allah’tan ümit kesilmez...

BENİM YERİM NERDE?

Merhum Turgut Özal ile ilgili Orta Asya gezilerinde yapılmış bazı çekimleri videodan izliyorduk. Bir grup içinde devlet erkanı ve ileri gelenlere şöyle diyordu: "Meşhur bir zat kendisine, şeriat, tarikat ve hakikat ile ilgili bir soru soran kişiye, şöyle der: "Git şu abdest alanların boyunlarına birer şamar vur." Adam gider birisinin boynuna bir şamar vurur. O da kalkar ona aynı şekilde bir şamar vurur. İkincisine de vurur. O şöyle döner, vurana bir bakar sonra abdest almaya devam eder. Üçüncüsüne de bir tane vurur. Fakat o hiç aldırış etmeden abdest almaya devam eder. Adam bundan sonra döner o zatın yanına gelir. Bir değerlendirme yaparak ona der ki: "Birincisi ehl-i şeriattır. Kısasa kısas yaptı. Bir şamara bir şamarla cevap verdi. ıkinci ehl-i tarikat olduğu için, gelen musibetin Allah'tan olduğunu bilir; fakat bu işe kimi memur ettiğini öğrenmek için dönüp bakar. Üçüncüsü ehl-i hakikattir. Her şeyin Allah'tan olduğunu hakkalyakin olarak bilir. Onun için, sen ona bir tane vurduğunda o kafasını kaldırıp hiç bakmadı bile..."

Şimdi ben kendime bakıyorum da kendi kendime, "Acaba ben bu üçten hangisine giriyorum?"

diye soruyorum. Maalesef hiç birisinde kendime yer bulamıyorum. Çünkü yaptığım yaramazlıkların yedi mahalleye zararı olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum. Peki o halde ne olacak benim hâlim?

HİNDİNİN YILBAŞINDA NE İŞİ VAR?

Babam, son seyahatinden sonra garip şeyler anlattı:

- Amerikalılar ilk defa Boston civarındaki kayalıklara ayak bastıkları zaman, Kızılderililer kendilerine misafir muamelesi yapmış; hindi, patetes ve mısır ikram etmişler. Aç, susuz, yorgun argın yeni bir ülkeye gelişlerinde kendilerine ikram edilen bu hindileri unutmamak için her sene kasım ayında o günlerini şükran günü olarak kabul edip, hindileri keserek yemeye başlamışlar. Ama bizimkiler yılbaşı eğlencelerini benimserken kasım ayından Amerikalıların şükran günü hindilerini de transfer edip sofralarına getirmişler.

Siz, "Olur böyle hatalar." diyeceksiniz; ama unutmayın, Abdurrahman da onları böylece yakalar!

Amerikalıların da Temel'leri varmış...

İşte size bir fıkra...

Amerikalı Temel kamyonu ile pazar yerine dalmış ve 150 kişiyi ezmiş... Kendisine olayın nasıl olduğunu sormuşlar. Gazetecilere verdiği beyanatında demiş ki: "Bayır aşağıya kamyonumla geliyordum. Birden frenim patladı. Sol tarafımdan bir

çocuk geliyordu. Fakat sağ tarafım pazar yeri idi ve insan kaynıyordu. Ben de az zayiat olsun diye çocuk tarafına yöneldim. Ama ne olduysa, son anda çocuğun pazar yerine koşmasıyla oldu...”

Aslında araştırsak aramızda da böyle çok Temel’lerin gezip tozduğunu fark edeceğiz.

ACABA BENDEN DERVİŞ OLUR MU?

Bugünlerde tasavvufa merak sardım belki kem damarlarım kırılır da biraz olgunlaşırım ümidi ile. Evliya menkıbelerini okuyorum da acaba onların yaptıklarını ben nasıl yapabilirim.

Velinin birisi nefsini terbiye için Ramazan ayının dışında nafile oruca başlamış. Bakmış nefsi bu sefer de oruç tutuyorum diye böbürleniyormuş. Bu sefer akşam ezanına yarım saat kala oruçları bozmaya başlamış ve: "Ey nefis, ne sana yarasın, ne de bana yarasın!" demiş.

Tabi bu küçük beynimle benim bunu anlamam zor... Bir başkası: "Dört şeyi terk etmek lâzım. Dünyayı terk, ahireti terk, kendini terk ve terk-i terk prensibini uygulamak için gayret göstermeye başlamış. Bu arada seyahatler de yapıyormuş. Epeyce olgunlaştığını da zannediyormuş. Fakat birgün deniz kenarında otururken bulunduğu beldenin valisi iki asker gönderip yaka-paça huzuruna getirtmiş. Askerler hırpaladıkça bizimki: "Benden ne istiyorsunuz? Ben dünyayı da terk ettim, ahireti de..." diye bağırıyormuş. Aslında vali büyük bir veli olduğu için onu denemek istemiş ve kendisine: "Sen imtihanı kaybediyorsun.

Çünkü hâlâ dünya diyorsun ve ahiret diye bağırıyorsun. Terki terk etmemişsin. Terk etseydin onları hiç ağzına almaman gerekecekti.” demiş.

Bunları öğrendikten sonra dedim ki: “Sen bunların hakkından gelemezsin. Sen derviş olamazsın.” Peki ama ben hakkı bulmak istiyorum, o zaman ne yapayım? Büyüklerimiz, bizim gibiler için de bir kurtuluş yolu bulsunlar.

Kendi kendime şimdilik pek aklım ermiyor; ama inşallah sonra zihnim gelişir de kalbin zümrüt tepelerinde gezmeye başlarım.

Farkındayım, bazıları kıs kıs gülüp, “Sen kim, kalbin zümrüt tepelerinde gezmek kim?” diyorlar. Olsun; ama niceleri, “Nasuh Tövbesi” ile yola gelip eşkıya iken evliya olmuşlar. Belki de o zümrüt tepeler bizler için yazılmıştır, ne biliyorsunuz ki?

KÖRLERE BAYRAM HEDİYESİ

Cömert fakat lâtifeci bir zengin, bir bayram günü şehrin bütün kör dilencilerini evine davet etmiş, iftardan sonra: “Sizlere bayramlıklar hazırladım, şu üzerinizdeki eski elbiselerinizi çıkarınız da onları vereyim. Buradan bayramlıklarınızı giyerek gidersiniz. Sizin sevinmenizden ve yeni şeyler giymenizden ben de büyük sevinç duyacağım.” Fakat kör dilenciler bir türlü elbiselerini çıkarmaya razı olmamışlar: “Sen onları ver, biz evimizde giyeriz.” deyip diretmişler. O da adamlarına: “Namaz vakti bunları havuzun üzerine güzelce dizin.” diye tembih etmiş. İmama uymuşlar. Rükûya imamla beraber gitmişler. Ama tam imamla secdeye giderken hepsi de patır patır suya dökülmüşler. Tabi bütün elbiseleri çıkarıp yenileri giymeye mecbur olmuşlar...

Elbette buradan birilerine mesaj gönderdiğim anlaşılıyordur. Elhamdülillâh gözümüz açık ama Veysel amcam gibi bazılarının kulakları kapalı olsa gerek!

GAYRETULLAH'A DOKUNMAK

Zaman zaman kabadayılık adına yaptıklarımdan dolayı, babam kulağımı çekerek, "İnsanlara haksızlık yapma, sonra Gayretullah'a dokunur da neye uğradığının farkına varamazsın..." der. Tabi ben bu kelimenin anlamını bilmediğim için, ne olduğunu merak ederim; fakat öyle bir pozisyonda babama sormaya da cesaret edemem. Öyle ya, yanlış anlar ya da ters tarafına gelir de iyi bir kötek yerim diye korkarım. Onun için normal bir durum yakalayıp sordum:

– Ara sıra söylediğiniz, "Gayretullah'a dokunmak" tabirinin manasını ben bilmiyorum, izah eder misiniz?

– Eskiden, hacca kervanlarla gidilirmiş. Şimdi turizm şirketleriyle olduğu gibi. Gariban görünüşlü bir veliyi de parası olmadığı için kervancı başı bedava kervana almış. Fakat yolda eşkıyalar yollarını kesip her şeylerini almışlar. Tam bırakıp gidecekleri vakit o garip kişi eşkıya reisine, "Kervancı başının, kuşağında altınlar var." diye ihbarda bulunmuş. Gerçekten de kuşaktan altınlar çıkınca bir sürü hakaretle bunlar da alınmış. Sonra da çekip gitmişler. Kervancı başı bu işe bir mana verememiş. Biraz sonra devletin vazifelileri eşkı-

yaları tutup getirmişler: “Herkesin nesi varsa gelip alsın!” demişler. Hacı adayları hiçbir şeyleri eksik olmadan eşyalarını geri almışlar. Kervancı başı o garibe: “Seni fakir bir veli bildiğim için bedava kervana aldım. Ama sen beni ihbar edip maddî-manevî zarara soktun. Bunu niçin yaptın?” demiş. O da: “Onlar soygun yaparken bir baktım ki, Gayretullah’a dokunmayan az bir şey kalmış. Sana son yapılan zulüm ve gadir Gayretullah’a dokundu ve hemen çarpıldılar. Yoksa iş uzayacaktı. Daha başka bir yerde başka bir zulümle belâlarını bulacaklardı; ama sizin mallarınız da heba olup gidecekti. Öyle olmasın, hemen kavuşasınız diye öyle yaptım.” dedi.

Demek ki Allah hemen ceza vermiyor. Süre veriyor, akıllarını başlarına alsınlar istiyor. Sonra da hiç ihmal etmeden işlerini bitiriyor.

Artık bu kıssayı dinledikten sonra, ben ve benim gibiler çok dikkatli olmalı. Hele hele binlerce insanın ahını alanlar çok dikkat etmeli, tuttukları yanlış yoldan dönmeliler. Allah’ın gücü herkese ve her şeye yeter.

FAKİRLİK, HAKKIMDA HAYIRLI İMİŞ

İngiltere'de fabrika işçisi olan Ernie Bailey'e piyangodan 18,6 milyar dolar çıkınca, kendini, özlemini duyduğu lüks yaşayışa vermiş, sonunda fazla yemeden ve içki içmeden dolayı şişmanlayarak 140 kiloya çıkmış. Doktorların ikazlarını dinlemeyen 63 yaşındaki Ernie Bailey, piyango parasıyla aldığı lüks evinde çatlayarak ölmüş.

İslâmiyet talih oyunlarını yasaklamıştır. Hiç çalışmadan, oturduğu yerden insanların başkalarının sırtından kazanç sağlaması da yasaktır. Ayrıca içki de maddî-manevî zararları yüzünden yasaklanmıştır. Bütün bunların yanı sıra, biz hakkımızda neyin hayırlı olacağını da bilemeyiz. Onun için Allah'tan bir şey isterken hep hayırlı olacaksa lütfetmesini dilemeliyiz. Yoksa, **"İnsan, hayra dua eder gibi, şerre dua etmekte** (hayrı ister gibi şerri istemekte) **dir. İnsan çok acelecidir."** (İsra Suresi/11.ayet)

Bazılarının benim hakkımda, **"Şuna bak şimdi de, başımıza vaiz kesildi!"** dediklerini duyar gibi oluyorum. Aslında benim bunlara ihtiyacım var. Sanki bir şey olmuşuz gibi, birileri hırsın, kaprisin, maddiyata, dünya malına meylin zararları konusunda bana nasihatte bulunmaktan

çekiniyor. Aslında en çok öğüt ve nasihata muhtaç olanlar **gazeteci ve yazarlar.** Gazeteci ve yazar olup da ölüp gidenleri, her fâni gibi işleri bitenleri sanki hiç görmüyoruz.

Aferin bana, bu vesile ile **bazılarına da bu yaşımda nasihat etmiş oldum.**

AÇ TAVUK KENDİSİNİ...

Babam nakletti. Amerika'da bulunan ve müthiş Türk diye tanınan bir amcam demiş ki:

- Ben daha önce Suudi Arabistan'da inşaat işleri yaptım. Medine Havaalanındaki mescidi yaptırma ve Kâbe'deki tavaf yerinde bulunan soğuk beyaz mermerleri döşemek hizmetleri bize nasip oldu. Çoğu zaman Cidde'de bulunuyordum. Türkiye'ye her gelişimde Ankara'daki bir arkadaşıma uğruyordum. Annesinin ayakları tutmuyordu. Onun için benden kendisi adına bir umre yapmamı istemişti. Ama ben hep unutuyordum. Beş altı defa kendilerinden özür diledim. Bir seferinde Cidde'de iş yerimdeydim. Günlerden cuma. Yapacak bir şey yok. Birden aklıma umre işi geldi. Hemen ihramımı alıp Mekke'ye yöneldim. Allah kabul etsin vazifeyi yerine getirdim.

Daha birkaç ülke dolaştıktan sonra, Ankara'daki arkadaşımla bir telefon görüşmesi yaptım. O bana: "Bu günlerde hiç enteresan bir iş yaptın mı?" dedi. Önce hatırlayamadım. Sonra umreyi hatırladım. Fakat o: "Telefonu kapatmadan tarihini ve zamanını söyle." dedi. Ben de çok az bir

gayretle tam zamanını söyledim. Arkadaşım: "Evet cuma günü idi annem, gündüz uykusundan uyanıp,

Ali Rıza bugün umreyi eda etti, rüyamda gördüm." dedi. Ben de:

- Anne, aç tavuk kendisini darı ambarında görürmüş. Onun nereden aklına gelecek de umre yapacak, dedim.

- Çok hayret edilecek bir olay; dedi. Doğrusu ben de şaşırmıştım.

Ali Rıza Bozkurt amcamı hiç görmedim; ama belki Zinnur Tabakçı amcam beni New Jersey'e götürür de orada ziyaret imkânım olur. Kim bilir? Belki ben de kendimi darı ambarında görüyorumdur.

KENDİMİZİ NE ZANNEDİYORUZ?

Bazen koca koca amcaların ağızlarından çıkanlara bakıyorum da hayretler içinde kalıyorum. Hem: **“Tarih tekerrürden ibarettir.”** diyorlar, hem de hiç ibret almadan aynı hataları tekrarlıyorlar. Bir zamanlar: **“Gökleri bir kâğıt gibi deleceğiz ve Tanrının yokluğunu ispat edeceğiz.”** diyenler bu inkâr ve şımarıklıklarının tokadını Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile en dehşetli biçimde yediler. Şimdilerde hâlâ bazıları aynı manaya gelebilecek hatalı sözleri söylemeye devam ediyorlar.

İbretli olması bakımından hoşuma giden Hüseyin Öztürk amcamın bir yazısından alıntı yaparak Nemrut’un meşhur kıssasını anlatacağım:

Nemrut’u bilirsiniz. Zamanına göre etrafına korku salan zalim bir devlet adamı, astığı astık, kestiği kestik. Zalim mi zalim, gaddar mı gaddar, onun bulunduğu bölgede kuşlar uçmaya korkar, kertenkeleler sürünmeye çekinirlermiş; otlar ölür, insanlar bitkisel hayatta yaşarlarmış; bahar hiç gelmez, toprak yeşermeye, ağaçlar çiçek açmaya korkarmış. Bakmış adam çok güçlü, Allah’a da kafa tutmaya başlamış ve Azrail’e meydan oku-

muş: “Bana, ne senin, ne de (hâşâ) Allah’ın gücü yetmez.” demiş. Ama yine de yüreğini bir korku almış. Kendisini öyle bir koruma altına aldırtmış ki, âdeta ölümsüzleştirmeye çalışmış. Rivayete göre, yanına gitmek için 40 kale kapısından geçmek gerekirmiş, zaten halkın tamamı **koruma görevi** yaparmış. Derken birgün, **sivrisinek,** anahtar deliklerinden geçerek Nemrut’a ulaşmış ve **burnunun** üzerine konuvermiş, oradan **burun deliğine** ve doğru **beyne** girmiş. Nemrut odanın içinde dönmeye başlamış. Sinek beynini devamlı tırmalıyormuş. Her türlü çareye baş vurmuşsa da çözüm yok. Çağırmış korumaları, vermiş ellerine tokmakları, başlamış kafasına vurdurtmaya. Korumalar vurdukça o alttan bağırmış: **“Biraz daha hızlı, biraz daha hızlı.”** Sonuç, tabi ki Nemrut, beyin kanamasından gitmiş...

Boşuna dememişler: **“Anlayana sivrisinek saz; anlamayana davul zurna az.”** diye...

Zannediyorum en başta benim gibiler ve bazıları da bu kıssadan hisselerini çok iyi anlamışlardır.

BUNLAR HEP NEFİS MÜDAFAASI İÇİN

Bir gün Nasrettin Hoca, bir berbere gitmiş. Fakat adam ustura ile sağından solundan yüzünün kesmedik yerini bırakmamış. Bir sabır iki sabır, sonunda patlamış: "Kardeşim bir ustura da bana ver de hiç olmazsa nefsimi savunayım!" demiş. ışte aynen bu fıkra gibi. Yakın-uzak bazılarının durmadan bana söz attıklarını duyuyorum. Ama ben de nefis müdafaası olarak karşılık vermeye çalışıyorum. Onun için ara-sıra sağa sola yaptığım göndermelerden dolayı, "Ne alakası var?" demeyiniz.

Evet yine bir defasında berber Nasrettin Hoca'nın yüzünün ve kafasının orasını burasını traş ediyorum diye kesiyor ve kanayan yerine pamuk yapıştırıyormuş. Sabrı tükenen Hoca: "Yeter artık, bırak da kalan yerlerime de pamuk yerine **kendir** ekeyim!" demiş.

Kendi kendime düşündüm acaba niye **kendir?** Belki de kendirin ip ve urganları pamuk ipliğinden yapılanlardan daha sağlam olduğu içindir. Ama: "Ne alakası var?" diyeceksiniz. Elbette alakası var. **Büyük yanlışlıklar yapanların** elini kolunu bağlayıp, manevra alanlarını daraltmak için buna lüzum var...

Bir defasında Subaşı, gece görevinde dolaşırken Hoca'yı belindeki bıçakla yakalamış. Hoca kendini şöyle savunmuş: "Efendim biz mesleğimiz icabı çok kitap okuyoruz. Bazı hataları kazımak için ihtiyacımız oluyor." Subaşı: "Ama, o hatalar için parmak kadar bir çakı yeterlidir." deyince Nasreddin Hoca: **"Bazen öyle hatalar oluyor ki, bu koca bıçak bile çok küçük kalıyor."** demiş.

ŞEYTANIN ESPRİLERİ

Birgün şeytan Firavun'un yatak odasının kapısını hızlı hızlı vurmaya başlamış. Firavun da, bu densiz kapı vuruştan rahatsız olarak: **"Kim o?"** diye bağırmış. Şeytan, Firavun'a: **"Sen insanlara hem,** 'Ben sizin en yüce rabbinizim.' **diyor, tanrılık iddia ediyorsun, hem de daha kapının arkasında kimin olduğunu bile bilmiyorsun, bu nasıl tanrılık böyle?"** diyerek dalga geçmiş.

Şeytan birgün elinde büyük bir ip yumağı ile gidiyormuş. Adamın birisi: **"Sen bu iplerle ne yapıyorsun?"** diye sormuş. Şeytan: **"ınsanları bağlayıp, istediğim yere götürüyorum."** demiş. O adam, "Peki haydi beni bağla ve peşinden sürükle bakalım!" demiş. Şeytan: **"Şu anda bir iş peşindeyim, istersen beraber gidelim. Onu bitirince ben sana nasıl bağladığımı göstererek merakını gideririm. Yalnız şimdilik, düş peşime."** demiş. Şeytana kanan adam, onun arkasına takılmış. O dere senin, bu tepe benim akşama kadar şeytanın peşinde dolaşmış. Sonunda canı sıkılınca: **"Yeter be... Bağlayacaksan bağla da nasıl peşinden sürüklüyorsun görelim."** demiş. Şeytan o hınzır gülüşüyle adama demiş ki: **"A koca ahmak, ben sana hiç ip bağlamadan bu kadar**

peşimden sürükledim. Bir de boynuna ip geçirmek için niye zahmet edeyim ki?"

Hakikaten dikkat ediyorum, en çok şeytanın peşinden koşanların en çok şeytanı inkâr eden insanlar olduğunu görüyorum. Hatta onlar: **"Yok canım şeytan diye bir şey mi olurmuş? Öyle şeylere inananlar çağ dışı kalmış kişilerdir."** diye bir de akıl vermeye çalışıyorlar. Şimdi bunlar acaba yukarıda anlattıklarımdan çok mu farklılar? Bence aynı kategoride bulunuyorlar, hatta ondan daha da geri bir durum sergiliyorlar. Çünkü iç sezgilerini olsun hiç dinlemiyorlar.

Kim bilir şeytan onlarla ne gibi espiriler yapıyordur?...

HÜSNÜ-HÂTİME

Babam hep: **“Ne olursan ol; ama mutlaka hüsnü hâtime ile dünyadan ayrılmaya bak.”** der. Ben de bu hüsn-ü hâtime nedir acaba diye düşünürdüm. Onun **“güzel son” ve “iyi bir ayrılışla dünyadan ayrılma”** anlamlarına geldiğini öğrendim. Bu konuda filozof Solon’un Sart Kralı Krazüs’e de: **“Şimdi gösterişli bir hayat yaşıyorsun, belki insanların çoğu sana imreniyor; ama sonun nasıl olacak bakalım?”** dediğini de kitaplardan okumuştum.

Bir döneme şöhretiyle imza atan ünlü sanatçı Elizabet Taylor, yaşadığı sağlık problemleri ve dayanılmaz acılarının ardından dolayı **“ölmek istediğini”** açıkladı. 1950’li yıllarda beyazperdede fırtınalar estiren Liz Taylor, beynindeki bir tümör yüzünden birkaç defa ağır operasyon geçirmişti. Tekerlekli sandalyede yaşamak zorunda kalan Taylor, yoğun sırt ağrıları yüzünden artık kendisine yapılan uyuşturucu ile yatıştırılıyor. ABD’nin ünlü **“National Enquirer”** dergisine açıklamada bulunan 66 yaşındaki sanatçı: **“Tanrım bana yardım etsin!”** diye ölümü temenni etti. Kendisini dış dünyadan soyutlayan Taylor’un ötenazi (doktor

yardımı ile ölmek) istediği; ancak yakınlarını ikna etmeye çalıştığı belirtildi. Başkalarının yardımı olmadan banyoya gidemeyen Taylor'un doktoru ise sanatçının ağrıları yüzünden yoğun bir depresyon geçirdiğini söyledi.

Evet insanın **"Artık birisi gelsin öldürsün."** diye ölümü istemesi kadar kötü bir şey olamaz.

Hüsn-ü hâtime mutlaka çok güzel; ama, bunun için ne yapmamız gerekiyor? Her hâlde hayatın israf edilmemesi ve mutlaka dua edilerek Allah'tan hayatın sonuna kadar sağlık ve afiyet dolu bir güzellikte geçmesini istemek gerekiyor...

AMAN DİKKAT!

Yine sepette pamuk kalmamıştı. Artık yazacaklarım tükenmişti. O taktirde benim için yapılacak iş, akıllı ve saygılı çocuklar gibi, gidip büyükler meclisine kulak verip kapacağım şeyleri yazmaktı. Ben de öyle yaptım. Bazıları kim bilir benim için, **"Ne edepli terbiyeli çocuk!"** demişlerdir.

Sohbet devam ederken içlerinden birisi, bir durum değerlendirmesi yapıp dedi ki: "Çok uykusuzdum. Biraz uyuyayım diye uzandım. Ama kuşluk vakti tatil zamanı olduğu için çocuklar dışarıda top oynayıp bağırışıyorlardı. Uykum kaçtı ve pencereden başımı çıkarıp onlara:

-Affedersiniz!

'Ulan piç kuruları!' diye bağıracaktım ki, içimden bir ses **'Sen ne söylüyorsun, aman dikkat!'** dedi. Kendime gelip salim kafa ile düşününce böyle bir sözün Kur'an ayetleri açısından son derece tehlikeli olduğunu anladım. Çünkü bu sözlerle farkına varmadan çocukların annelerinin günah işlemiş kadınlar olduğunu iddia etmiş oluyordum. **Zina iftirasında bulunanlar Nur Suresi'nin bazı ayetlerine göre çok ağır bir şekilde hem dünyada, hem ahirette ceza**

görecekler ve şahitlikleri de kabul edilmeyecek.

Bunları duyunca kendi kendime, “Vay anam yandım! Sen beni ne diye doğurdun ki! Ne olacak benim hâlim? Ağzımdan çıkanları kulaklarım işitmez oldu!” dedim. Allah, Allah. Bu ıslâmiyet insana ne büyük sorumluluklar yüklüyor!... Gerçekten gerçek Müslüman olmak ne kadar zormuş. Ama işte bunlar insan olmanın da gereği... demek ki ara sıra durum değerlendirmesi yapmak gerekiyor. Benim gibi yapamayanların da güzel sohbet meclislerine devam etmesi icap ediyor.

SAKAR DUASI

Babam ile beraber bir akrabamızın ziyaretine gitmiştik. Onların bir buçuk yaşında benim gibi sakar bir çocukları var. Bir iki saat içinde çarpmadık yeri kalmadı. Yüzü gözü şişti morardı. Annesi, bu yaramazı babamın yanına getirip uslanması için bir dua okumasını istedi. Babam bir çocuğa, bir bana baktıktan sonra: "Eğer tesirli bir sakar duası bilseydim önce Abdurrahman'a okurdum. Bunun halini görmüyor musunuz?" dedi. Gerçekten benim de ellerim, kollarım sargılar içimde idi. Kırdığım camlar ellerimi, kollarımı kesmişti.

Fakat Süleyman Erkekoğlu amcamın anlattıkları ise bizim sakarlığı fersah fersah aşıyor:

- Konyalı ile Tonyalı arkadaşmış. Tonyalı Konya'ya gelince, arkadaşı onu Mevlâna Hazretleri'nin türbesine, Üçler Mezarlığı'na ve Sadreddin Konevî Hazretleri'nin kabrine götürmüş. Bir gün de Konyalı Tonya'ya gitmiş. Tonyalı ne yapsın, onu almış kendi mezarlıklarına götürmüş. Bir mezarın başına gelince demiş ki: "Ha bu amcamdır. Vurdu, vurdu ve sonunda vuruldu gitti, şimdi burada yatıyor." demiş. Bir başka mezara varmışlar: "Ha bu dayımdır. O da vurdu vurdu, nihayet

vuruldu gitti. ışte burası onun yattığı yerdir." demiş. Sonunda bir mezarın daha başına varmışlar. Tonyalı orada çok tasalı biçimde ve hayıflanarak: "Ha bu da babamdır. Babamdır; ama ne vurdu ne de vuruldu. Pisi pisine gitti." demiş.

Allah Allah dünyada ne sakarlar varmış. Biz elimizi cama vurunca kıyamet kopmuş gibi bütün herkese duyuruluyoruz. Elin adamları ise bakın neler yapmışlar da kimsenin haberi yok.

ŞEYTANI DİZE GETİREN TÖVBE-İSTİĞFARLAR

Bir sabah meşhur sahabelerden birisinin şiddetle kapısı vurulup uykudan uyanması sağlanır. Güneşin doğmasına az kalmıştır. **Sahabe: "Sen kimsin? Bu saatte benden ne istiyorsun?"** diye sorar. Kapıyı vuran: **"Ben, inanmayacaksın ama şeytanım, senin güneş doğmadan önce sabah namazını kılmanı istiyorum. Hemen acele et!..."** der. Sahabe: **"Sen hep şer peşinde koşarsın, niçin böyle bir hayra sebep olmak istiyorsun?"** diye sorunca: **"Evet doğru... Ama hatırlayacaksın geçen, seni bir defa meşgul ettim, gaflete boğdum ve sabah namazına kalkmanı engelledim. Fakat sen öyle bir pişmanlık gösterdin, öyle bir tövbe istiğfar ettin ki, sabah gafletinle beraber daha pek çok günahlarını da affettirdin. Bu işten ben zararlı çıktım. Onun için şimdi kurnazlık yapıp, bir daha öyle bir dua ve yalvarmayla tövbe etmemen için sana iyilik yapıyormuşum gibi davrandım. Belki ilk defa sana doğruyu söylüyorum. Fakat sen acele et, yine geç kalıp başıma iş açacaksın."** diye cevap verir.

Allah! Allah! Dünyada ne uyanıklar varmış. Ben de kendimi dünyanın en kurnaz çocuğu zannederdim. Bin sene düşünsem aklıma gelmeyecek bir hesap... Boşuna şeytanî zekâ dememişler.

BEKLEYİŞ

Adamın birisi, bakarlar ki, hiç mezarlıktan ayrılmıyor; sebebini sorarlar. O da: "Birisinde alacağım var; ama bir türlü ele geçiremiyorum. Ama biliyorum ki, nasıl olsa bir gün ister istemez buraya gelecek." diye cevap verir.

Ama Bediüzzaman'ın beklediği nokta çok daha mühimdir. Çünkü onun, çocukluğunda gördüğü bir rüyada, artık kıyamet kopmuştur. Bu sırada Peygamberimizi ziyaret etmeyi arzu eder. Peygamberimizi nasıl ziyaret edebileceğini düşünürken, gidip sırat köprüsünün başında beklemek hatırına gelir. Bütün insanların oradan geçeceğini düşünür. Peygamberimiz de oradan geçerken ziyaret edip ellerini öperim diyerek gider ve sırat köprüsünün başında bekler. Orada bütün peygamberlerle görüşür ve onların ellerini öper. Nihayet son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)'in ellerine kapanır ve ondan ilim ister. Hz. Peygamber: "Ümmetimden soru sormamak şartıyla sana Kur'an ilmi verilecektir." diye müjde verir.

Acaba ben aradığımı bulmak için nerede beklemeliyim? Her şeyden önce ben ne aramalıyım?

Şimdilik yaramazlıktan böyle şeylere vakit bulamıyorum; ama artık kafamı ciddî meseleler üzerinde yormam gerekiyor.

ÇAY NASIL İÇİLECEKMİŞ?

Ben aslında şekerli ve limonlu çayı severdim. Bir gün bir amcam, dedi ki: Bir Erzurumlu kahveye girmiş, güzel bir çay istemiş. Kahveci çok güzel bir çay yapmış; fakat vereyim mi, vermeyeyim mi diye tereddüt ede ede Erzurumlunun önüne koymuş. Çay gelince bizimki hemen cebindeki limonu çıkarmış. Bunu gören kahveci, çayını kaptığı gibi geri almış ve ona: "Bana bak, sen kalk şurada bir paçacı var git limonunu orada kullan!" demiş. Yani çaya limon sıkmamam gerekiyormuş. Eh, biz de vazgeçtik.

Bir müddet sonra birisi de dedi ki: "Birader Erzurumlular ağzının tadını biliyor. Çayın içine asla şeker atmıyorlar. Eğer atarsan çayı bozdun diyorlar. Öyle ya, şekeri çaya atmayacak ağzına koyacaksın ki, çay içerken hem şekerin hem de çayın tadını ayrı ayrı alabilesin..."

Bu da güzel. Ama ben nasıl yapayım. Daha şeker ağzıma girmeden eriyip boğazıma gidiyor. Sonra ya şekersiz çay içeceksin veya çay bardağı kadar da şeker yiyeceksin.

Daha sonra babam tutturdu, yemekten sonra çay içmek iyi değilmiş. Çünkü gazeteler bunun zararını uzun uzun anlatmışlar.

Eğer doktor diyetine benzeyen bu tavsiyeleri anlayabildinizse, uygularsınız. Yoksa benim gibi yalpalar durursunuz.

BAB, TAB VE HOB KAFALAR

Vaizin biri yine bir cuma nasihat ediyor ve şöyle diyordu: "Beyazid-i Bistami halkın arasında dolaşırken bakmış ki bazı insanlara bir türlü söz anlatamıyor. Çok şaşırmış." 'Nasıl olur bu kadar açık hakikatleri bu insanlar anlamazlar?' diye kendi kendine düşünürken aklına: "Geçmiş devirlerde durum nasıl idi acaba?" şeklinde bir fikir gelmiş. Hemen çok eski bir kabristana gitmiş. Bakmış bazılarından, bakımsızlık yüzünden iskeletler dışarı çıkmış. Birkaç kafa kemiği dışarıda bulunuyormuş. Değneğini birisinin kulağına doğrultmuş bakmış hiç engelsiz değnek kafanın öbür tarafından çıkmış: "Ha demek ki, bu boş kafa imiş. Lâf bir yerden giriyor, öbür taraftan çıkıyormuş. Bunların kafalarında hiç nasihat yer etmez." demiş. Sonra ikinci kafaya dokunmuş ama değnek içeri nüfuz edecek bir delik bulamamış: "Bu da taş kafa imiş. Bu tiplere hiç vaaz ve öğüt tesir etmez. Çünkü içlerine hiçbir şey girmez." demiş. Değneğini üçüncü kuru kafaya dokundurmuş. Bakmış kulaklarından giriyor ama öbür taraflarından çıkmıyormuş. Bu ise hoş kafa imiş. içeri giren kalıyor ve

kendisine fayda veriyor demiş. Ey cemaat siz de bu kafalardan birisini beğenin ve öyle olmaya çalışın…

Bu güzel sözlere ne denir ama bu kadar sakarlıktan sonra ben her hâlde hoş kafalar sınıfına dahil olamam. En iyisi yeniden bir durum değerlendirmesi yapıp, taş ve boş olmayı bir tarafa bırakıp, hoş olmaya bakmalıyım. Fakat adımız çıkmış dokuza, inmez sekize… Her ne ise yine de ben istenilen güzel birisi olmaya çalışacağım. Gayret benden, nasihat hocalarımızdan… İnşallah lütuf da Allah'tan olacak…

SELÂMSIZLAR SEMTİ

Bu ara sepette pamuk kalmayınca, cuma vaazlarından faydalanarak bir şeyler yazmayı deniyorum. Bir vaiz efendi şöyle diyordu: “Zamanın büyük velilerinden birisi Üsküdar’da sokağa çıkınca, sağa sola selâm vererek, herkese gülümseyerek yoluna devam ediyormuş; fakat tam **Selâmsız** denilen yere gelince selâmı kesip somurtarak geçiyormuş. Bu duruma içerlenen o bölge esnafı, lonca başkanlarına bu zatı şikâyet etmişler. O da esnafın şikâyetini kendilerine iletmiş. Bunun üzerine, o veli zat: “Şimdi gel beraber dolaşacağız.” demiş. Çıkmışlar dışarı etrafa selâm verip gülücükler dağıtarak yola devam ederken bir yere gelmişler ki, birden gözlerinden maddî perdeler kalkmış ve her şeyin asıl ve gerçeğini görmeye başlamışlar. İfritler insan suretinde, akrepler beşer kıyafetinde. Her türlü yaratık şekilleri çevreyi dolduruyormuş. Veli zat, lonca başkanına: “Haydi selâm versene!” demiş. O ise: “Ben selâmı kime vereyim? Ortada insan yok ki!” demiş.

Tabi, vaiz efendi burayı: “Ahir zamanda zelzele ile yere geçmeler, insan şeklinde iken ruhen değişmeler olacak.” Hadis-i Berifini izah ederken

anlattı. Anlatmasına anlattı; ama beni de aldı bir düşünce: "Acaba ben de bu kadar yaramazlıktan sonra ruhen başka bir değişim geçirmiş olabilir miyim?" diye. Onun için evliyalar ve şehitler denilen zatların huzuruna varmaktan korkar oldum. Hâlimi anlarlar diye çok çekiniyorum.

BAŞARININ SIRLARI

Melih amcam meşhur İhsan Doğramacı ile sohbet ederken, kendisine bir soru sormuş:

– Başarılarınızın altında yatan bazı sırlardan bahseder misiniz?

– Benim için önemli olan üç prensip vardır: Birincisi, bir konuda bana yardımcı olacak kimseyi daima o konuda benden daha bilgili ve becerikli olanlardan seçerim. Çünkü yardımcım, o konuda eksik ise, bu sefer ben ona yardımcı olmak zorunda kalırım. İkincisi, dost ve düşmandan gelen her türlü tenkidi dinlerim. ıçlerinden istifade edeceklerimi seçer ve onları faydalı hale getirip pratiğe dökerim. Üçüncüsü, benimle uğraşan düşmanlarımın, çok pahalı bir proje olan işini bitirme yoluna gitmem... Daha kolay şekilde zararını azaltmaya bakarım...

Bunları dinleyip bir değerlendirme yaptım, baktım hiç benim metodum değil... Bir de yardımcılarım işsiz kalır. Ama anladım ki, düşman çoğaltma ve başarısız olmanın altında da kendi yanlış tutumlarım var. İnşallah birgün ben de akıllanır, böyle güzel prensipleri benimserim.

“TİREK ALLAH’A BAĞIDIR”

Ahmet Ersöz amcam, Of kazasının hangi şehre bağlı olduğunu merak eder ve bir Ofluya bunu sorar. Oflu meseleyi hiç eğip bükmeden, yani içinden geldiği gibi, der ki: “Hiçbir şehre değil; tirek Allah’a bağlıdır.”

Aslında ben Ahmet Özer, pardon Ersöz amcama hayret ediyorum. Neden mi diyeceksiniz? Çünkü kendisi Kahramanmaraşlıdır. Ne var bunda derseniz, o ki bana sordunuz, şimdi ben size tarihi bir cevapta bulunacağım: İki şehir söyleyin ki, birbirlerinin isimlerini kendi caddelerine vermiş olsunlar. İşte bunlar, Trabzon ile Kahramanmaraş’tır. Niçin mi? Bunun için, asırlar önce kendini İslâma adamış iki kişi, Maraş’tan kalkmışlar, ta Of’a gelmiş ve o zaman Müslüman olmayan halkı İslâmlaştırmak için canlarını dişlerine takarak gayret etmişler. Hatta bazı rivayetlere göre bu uğurda şehit olmuşlar. Bu bakımdan iki şehrimiz arasında, birbirinden uzak olmalarına rağmen böyle bir yakınlık ve manevi bir bağ vardır. Galiba haddimi aşmış oldum Ahmet amcamdan özür dilerim.

ÖVÜNMEK GİBİ OLMASIN

Çin'de, bir zamanlar, idam olunacaklar son gece her türlü eğlenceye boğulurmuş. Bir gece yine üç idamlık için ne kadar madrabazlık varsa gösterilmiş. Meselâ çok güzel kılıç kullananlar hiç fark ettirmeden ipeği bile havada kesiyor, akla hayale gelmedik gösterilerle seyredenleri hayretler içinde bırakıyorlarmış. Normalde eğlenceler güneş doğmadan biter, mahkûmlar da idam edilirlermiş. Ama bu üç kişinin infazı güneş doğduğu halde hâlâ gerçekleşmemiş. Onlardan birisi, görevlilerden birisine, niye hâlâ bu işin gerçekleşmediğini sormuş. Görevli: "Siz hele şöyle bir kafalarınızı oynatıverin, her şeyi anlayacaksınız." demiş. Onlar da oynatınca, gerçekten küt küt diye kafaları yere düşmüş. Meğer o madrabazlar arasında bulunan ve kılıç gösterisi yapan cellat bir sihirbaz gibi kelleleri kesmiş de onların haberi bile olmamış.

Bazı okuyucularım benden bazı konularda mesaj bekliyorlar. Övünmek gibi olmasın ama ben de satır aralarında, bazen şakavari bir üslûpla öyle mesajlar yerleştiriyorum ki, dikkatle bakmayan, ne demek istiyor diye bir yoklama yapmayan farkına bile varamıyor. Elbette bunlar birer meslek sırrıdır.

BABAMIN DÜKKÂNINDAN

Bir sohbette dinlemiştim. Eften püften meseleleri bahane edip babasının yanına kaçan yeni gelin, kocasından şikâyete başlayınca, babası sopayı kaptığı gibi: “Benim kızımı kızdıran adamın karısını da ben böyle döverim!” diye dikilmiş kızının karşısına. Kızı bakmış ki pabuç pahalı, hemen kocasının yanına dönmüş. Böylece ufak tefek şeylere sabrederek, hayatın güzel taraflarını görmeye alışmış...

Benzer bir zekâ oyununu, Hamit amcamın cevabında gördüm. Bir gün canı sıkılan babası kendisini dükkândan kovmuş. Hamit amcam, babasına: “Sen beni nasıl kovarsın?” demiş. Babası: ‘Dükkan benim kovarım’ deyince Hamit amcam da: “Öyle; ama bu dükkân benim babamın, hiç kimse beni babamın dükkânından kovamaz!” demiş. Dedem gülmeye başlamış.

Kırk yıl düşünsem böyle bir şey aklıma gelmez. Şimdi düşünüyorum, bunu bana babam yapsa ben ne cevap veririm? Gerçi babam onun gibi Kayserili değil, dükkânı da yok; ama ara sıra yaramazlık yapınca evden atmakla tehdit ediyor. Ben de Hamit amcamdan aynen kopya çekmeyi düşünüyorum.

SOHBETİNİZDEN FEYİZ ALSIN

İzmirli tatlıcı Özcan amcam birgün kenar mahallelerdeki bir camiye gider, bakar ki, ihtiyarlar abdestlerini aldıkları halde camiye girip ibadet ve dua ile meşgul olmuyor da şadırvanın başında boşu boşuna çene çalıyorlar. Hemen motosikletini getirip ortalarına bırakır. Yaşlılar:

"Oğlum, bunun burada, bizim aramızda ne işi var? Sen onu şöyle bir kenara koysan olmaz mı?" derler. Özcan amcam: **"Sohbetinizden faydalansın diye bilerek oraya bıraktım."** der.

Gerçekten bu amca tam benim gibi düşünüyor. Ben de olsam, herkese ibret olsun diye böyle davranırdım. Bir cuma hutbesinde, hatip dedi ki: **"Sahabenin birisi, Mescidde boşu boşuna konuşarak vakit öldürenleri görünce, hemen Hz. Ali Efendimiz'i haberdar etmiş. O da Kur'ân-ı Kerim'in önemini anlatan bir Hadis-i Berifi hatırlatarak, cemaatten mescide gelince vaktini Kur'an okumak ve incelemekle geçirmesini tavsiye etmiş."**

Elbette aramızda böyle bir fark olacak. Hz. Ali kim, biz kimiz?...

ÇOCUKTAN AL HABERİ

Çocukların daha doğrusu benden küçük bebelerin bazı sorulara verdikleri cevaplara gülüyoruz; ama onların açısından bakarsak, cevaplar o kadar gülünç değil. Meselâ: **“Niçin oruç tutmuyorsun?”** sorusuna: **“Görmüyorum ki, nasıl tutayım?”** diyen çocuk, orucu elle tutulacak bir nesne zannediyor: **“Kafan karışırsa ne yaparsın?”** denilince: **“Tararım.”** diyor. Çünkü o, zihindeki problemleri değil, saçlarının karışmasını anlıyor. Köyden bahsedildiği halde: **“Muhtar kim; onu tanıyor musun?”** sorusuna: **“Tanımaz olur muyum? Reha Muhtar.”** Hele ıstanbul’da yetişmiş ve televizyon kanalında tanıdığı Reha Muhtar amcamdan başkasından haberi olmayan çocuğun en uygun cevabı bu olay olsa gerekir.

Cenabı Hak, insanları imanlarına göre sorumlu tutuyor. Çocuklara ibadet farz değil meselâ.

Şimdi bazıları: “Senin cevaplarını biliyoruz.” Sen: “Yıldızlara niçin taş atıyorsun?” sorusuna: “Kafamızı kızdırmak için bana dil çıkarıyorlar!” demiştin: “Peki bunun mantıklı ve uygun tarafı nedir, söyler misin?” diyeceklerdir. Ben de size sorayım. Siz beni sıradan bir yaramaz mı zannediyorsunuz? Peki öyleyse, meleği görüp öten, şey-

tanı görüp anıran hayvanların neleri nasıl gördüklerini şu insan gözünüz ve aklınızla anlayabilir misiniz? İşte benim de öyle farklı taraflarım olacaktır. Konuşturmayın beni. Her sırrımı size söylecek değilim ya.

* * *